

HAIIGAN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

* Shirkii 15aad ee UMA.

* Socmaalida iyo Xoolo Dhaqashada.

* Horseednimada Xisbiga iyo Ururrada
Bulshada.

* Lollanka Dabaqadeed.

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Saciid Cabdisalaam

Rashiid Shiikh Cabdulaahi

Yuusuf Suleymaan

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40=/ shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkiiba oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

TUSMADA

Bogga

I. DAYMADA

— Shirkaa Ururka Midowga Afrika muxuu dhaliyey?

2

II. ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA, IYO BULSHADA:

— Kaalinta Hoggaamineed ee Xisbiga iyo xiriirka uu la leeyahay Ururrada Bulshada.

4

(Daahir Warsame)

III. NOLOSHA XISBIGA:

— Kal-fadhigii 2aad ee Guddiga Dhexe Ururka Dhalinyarada Kacaanka Soomaaliyeed.

6

— Dhammaashaadka Xuska 1da Luuliyo

8

VI. WARBIKINTA BISHA:

— Arday Qalin Jebisay

11

— Wareysigii Guddoomiyaha Hoggaanka Aydolojiyada

12

— Wargeyska Heegan

13

— Eedayn aan sal lahayn

13

— Bay oo guddoonsatay Billad

14

— Go'aanadii UMA iyo Shirkaa Dhexdhexaadka

14

— Dugsi Cusub ee Farsamo

15

— Agaasimaha Ururka Islaamka oo yimid Soomaaliya.

16

V. HIDDAHA IYO DHAQANKA:

— Qaayaha xoolaha iyo dareenka qofka Soomaaliga ah.

17

(Rashiid Sheekh Cabdullaahi)

19

— Qoraayow ayaad la jirta (Riyaale)

— Saadaal masrax cusub

(Maxamed Daahir Afrax)

21

VI. ARAGTIDA CILMIGA AH:

— Loolanka Dabaqadeed waa xoogga wadaha horumarka Bulshada

24

(Maxamuud Cabdi Cali)

VII. BUUGAAGTA IYO QORAALADA:

— Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS ee 1da Luuliyo.

27

HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

Telefoon Lr. 720-51,74

S.B. 1204

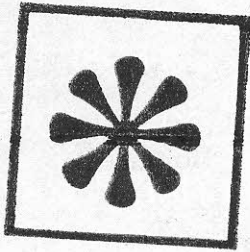
Qolka Lr. 112

Guriga Ummadda

Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar sannadka 2aad Tirsigii 21aad Luulyo 1978,
qiimaha waa 2sh.

DAYMADA

Shirkii Ururka Midowga Afrika Muxuu Dhaliyey ?

Dabayaaqadii Gugii hore iyo sannadkan horraantiisiiba waxaa aad looga hadlay amuuraha cul-culus iyo dhibaatooyinka loo caal waayey ee dhawr goobood ee qaaradda Afrika ka taagan, kuwaas oo han-weyn laga qabay in marka Madaxda Afrika ku kulanto shirkooda 15aad ee Khartuum ka dhacayey, bishii Luulyo, loo helo, markay u liidato qaarkood, daawo meel mar ah oo laga bogsiiyo. Ammuurahaas waxaa mudnaanta hore lahaa:

- 1) Xaaladda ka taagan Geeska Afrika.
- 2) Midda ka taagan Koonfurta Afrika.
- 3) Midda ka taagan dalka Jaad.
- 4) Midda saxarada Galbeed.
- 5) Faragelinta dawladaha Shisheeyaha ah ammuuraha Afrika iwm.
- 6) Arrinta Bariga Dhexe waxaad mooddaa iyada in xal raadinteeda, guud ahaan, Afrika uga tanaasushay Dawladaha waaweyn iyo kuwa ay gaar ahaan u khusayso.

Hagaag, Afrika way shirtay arrihamaas oo dhanna waa la soo hordhigay. Shirkii Wasiirrada oo kan sare ee Madaxweynayaasha dhawr beri ka horreeyey, markii aad loogu falanqeyey Ajendahii hortiillay wey suurtoobi weyday inay arrimaha qaarkood isku-waafaqaan, kolka waxay intooda badan ku soo riixeen Shirweynaha Madaxweynayaasha.

Taasi waxay keentay in shirkii 11aad ee Madaxweynayaasha habkuu u dhacay ka duwanaa sidii looga bartay shirkooda.

Maxaa wacay, meeshii looga bartay in odayaasha la horkeeno arrimo bislaaday oo ayaga laga rabay keliya inay oggolaadaan, ayaa ayaga dhexdoodii dooddii ka furantay oy qasab noqotay inay dhab u xaajoodaan, kana caddaato waxay isku diidan yihiin waxay isku waafaqsan yihiin, waxay dib u dhiganayaan iyo waxay hadda go'aan ka gaarayaan.

Habkaas doodu u dhacaysay wuxuu la soo baxay wejiyo wax ku ool ah, wuxuuna soo ifbixiyey iimo fadhiyada jaadkaas ah xushmo la isu qabo awgeed aan ka muuqan jirin. Haddii aan tusaale ahaan u soo qaadanno qodobka faragelinta dawladaha shisheeyaha ah arrimaha u khaas ah Qaaraddan (waana mid asaasi ah, maxaa wacay, dhibaatooyinkii shalay

qaaradda yiilley iyo kuwa maanta ka aloosanba waxay salka ku hayaan faragelintaas) wuxuu noqday mid aad looga dooda la iskuna mari waayey. Macnuhu waxaa weeye in madaxda aad u dareensanayd ahmiyadda arrintaas, laakiin, ayaan darro, dawlad waliba ama koox dawladeedba, ayada oon diiddanayn in shisheeyuhu dhami Ciidammadiisa kala baxo qaaradda, ayey haddana siinayeen turjumaad khaas ah oo la xiriirta xaaladda dalkooda ama gobolkooda.

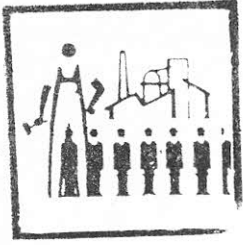
Walowse dooduhu saas u dhacayeen haddana waxaa la gaaray go'aan ah inay dawladdaha qaaraddu ka fikirnaan, awoodna u yeeshaan siday xilka ka saaran daafaceeda, nabadgelyadeeda u sugi lahaayeen. Xaaladda Geeska Afrika markii la soo qaaday, way u caddayd madaxda inay qallafsan tahay, khudbado keliyana inaan lagu dhammeyn karin. Dawladda Xabashidu waxay halkaa isku dayday, siday weligeed samayn jirtey, iney waxa dhibaato, hoog iyo dagaal meesha yaalla ay u rogto

khilaaf xudduudeed oo ayada iyo JDS dhexyaal. Runtii ka badan ciiddaa misaalkeed intey JDS ka warbixisay qaddiyadda dadka Xabashidu gumeysato Geeska Afrika, halgankoodii dheeraa iyo faragelinta ciidammada Kuuba iyo Midowga Soofiyeeti ay rabaan iney arrinta ku muquuniyaan, gaar ahaan waxay ku dadaashay muddo badan iney adduunweynaha runta ugu sheegto sida ay u kala fog yihiin khilaafaadka xuduudaha ee dhowr dawladdood oo Afrikaan ah dhexyaal, kaa oo Madaxda qaaradda lagu xuuxiyo iyo baaxadda uu leeyahay halganka gobonimodoonku ugu jiraan madaxbanaanidooda iyo aaya ka talintooda.

Waxaa muuqatay in arrinta culayskeeda madaxdu garatay, waana tii la soo jeediyay in degdeg wax looga qabto (Ciidamada Soomaaliyeed iyo kuwa Xabashida oo mid walba xudduudiisa 5 Km dib ugu laabato, tabaabusheysiga dagaalka oo la joojiyo, Guddigii niyad-samida ee UMA oo shaqadiisii sii wata iwm) si loo baajiyo dhibaato ka sii dhex-dhacda labada dawladdood oo deriska ah.

Waxaase haray iney Afrika geesinnimo iyo waaqicinnimo u food saarto salka dhibaato: Gumeysiga madow ee Xabashidu ku haysato shucuubta Soomaali Galbeed, Abbo iyo Ereteriya. Shaki waxaan lahayn haddii ay Afrika aqoon u lahaan lahayd dabeecadda gumeysiga Xabashida sida ay ugu leedahay midka Koonfur Afrika, siday kaa u cambaareyso, ay uga dagaallan- to ay kaana ka yeeli lahayd.

Labadaas Gobol intey ka xoroobaanna way adkaan doon- taa sidii ay xoogagga shisheeyuhu gabbod u waayaan oo ay ummuuraha Qaaradda faraha uga laabtaan.

Kaalinta Hoggaamineed ee Xisbiga iyo Xiriirka Ururrada Bulshada

DAAHIR WARSAME

Halgan dhaqdhaqaaqa Gobanimadoonka Soomaaliyeed wuxuu ka soo gudbay marxalado badan oo u jeeda xaqiijinta himilooyinka madaxbanaanida, midnimada iyo horumar ka bulshada Soomaaliyeed.

Kacaankii 21kii Oktoobar 1969, oo ay dhaliyeen Ciidamada qalabka sida oo uu hoggaaminayo Jaalle Maxamed Siyaad Barre, wuxuu muujiyay baahida loo qabo laba-kacleynta halganka Gobanimadoonka Soomaaliyeed oo la tallaabo qaadayo waayaha cub.

Kacaanku wuxuu warqadii laad iyo tii 2aad si cad ugu qeexay lagamamaar maanimada xaqiijinta himilooyinka dadweynaha Soomaaliyeed oo ah Madaxbanaani, midnimo, qaranimo iyo horumar bulshadeed, wuxuu Kacaanku qaatay Hantiwadaagga Cilmiga ah isagoo u arkay jidka kaliya ee lagu gaadhi karo horumar deg deg ah, lagu dhiso karo bulsho cusub oo ka madhan qaabka isku dulnoolaadka oo idil.

Mudadii 9ka sano aheyd ee Kacaanku dalka taladiisa maamulayey wuxuu soo hoo-yay guulo waaweyn oo dhinac walba ah. Abaabulka, kicinta, hanuuninta iyo kor u qaadidda garaadka siyaasadeed ee dadweynuhu waxey ka mid aheyd tallaabooyinkaas waaweyn ee laxaqiijiyay, loogana jeeday in dadweynaha laga qayb geliyo talada dalka, taas oo keentay asaaskii XHKS iyo Ururadiisa bulshada.

Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre, isagoo arrintaas ka hadlayana wuxuu yidhi, «Haddaa duruufto u bisishahay hirgelinta taliska dadweynaha, Kacaankuna mudadii uu jiray ku dadaalay xaqiijinta arrintaas».

Haddaba XHKS, isagoo gacanta ku hayo awoodda hoggaamineed ee bulshada Soomaaliyeed qorshahaas oo Xisbigu ku guddoomsaday Shirweynihiisii 1aad ee 1dii Luulyo 1976.

Sidaas darteed, waxaa ku waajib ah inuu sugo hoggaaminta toosan ee hawlaha qaranka isagoo ka duulaya aragtida cilmiga ah ee hantiwadaagga, indhahana ku hayo waayaha u gaarka ah Umadda Soomaaliyeed.

Waxaa halkaas ka soo baxaysa baahida loo qabo in hay'adaha Xisbiga, Ururada bulshada iyo dhammaanba xoogagga horusocodka ee dalku xil weyn iska saaraan xoojinta xidhiidhka ay la leeyihiin dadweynaha, si joogta ahna u fuliyaan Barnaamijka, Xeerka Xisbiga iyo Go'aandiisa.

Xisbiga HKS, oo lagu tilmaamo inuu yahay Xisbiga nooca cusub ah, waxaa mabda' nololeedkiisa asaasiga ahi yahay inuu si joogta ah ugu dhex noolaado dadweynaha, xidhiidhka uu la leeyahay aad u xoojiyo.

Jaalle, Lenin oo isaga looga tusaale qaato marka laga hadlayo Xisbiga nooca cusub ah, isagoo ka hadlaya xidhiidhka Xisbigu la leeyahay dadweynaha wuxuu si fiican u qeexay qodobada soo socda:..

— In si qota dheer Xisbigu ugu dhex noolaado dadweynaha.

— Inuu ogaado afkaartii sa.

— Inuu ogaado wax kasta oo ka jira bulshada dhexdeda.

— Inuu garasho fiican u yeesho bulshadu waxey qabato iyo sada ugu fiican ee uu ula macaamiloon karo.

— Inuu u dagaalamo siduu kalsoonida dadweynaha u kasban lahaa.

Barnaamijka XHKS, isagoo ka hadlaya kaalinta hoggaamineed ee Xisbiga iyo xidhiidhka adag ee uu la leeyahay dadweynaha wuxuu qorayo: «Dhalanteed iyo Riyo ayey ahaan laheyd haddii loo qaatu in Xisbigu kaligii dhisi karo bulsho cusub.

Hantiwadaagga waxaa la dhisi karaa oo keliya marka dadweynuhu raacsan yahay Xisbiga. Haddaba si loo fuliyo gebi ahaanba waajibbaadka xisbiga ee dhismaha hantiwadaagga, wuxuu xisbigu cuskanayaa xoogagga horusocodka ee Soomaaliyeed sida: Sha-

qaalaha, Dhallinyarada, Beeraleyda, Raacatada, Ciidamada qalabka sida iwm. Xoogga Xisbigu wuxuu ku jiraa kuna xidhan yahay hadba sida loogu xidho dadweynaha.

Xisbigu wuxuu hoggaamiyaa dadweynaha iyaguuna cuskadaa oo sal u ah, iyadoo uu u soo marayo Ururrada Shaqaalaha, Dhallinyarada, isla markaasna si adag ayuu xidhiidh ula leeyahay hay'adaha dawladda»

Sidaasaa Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed u yahay hoggaamiyaha Ururrada bulshada iyo dadweynaha intiisa kaleba. Xisbigu isagaa dejiya habka siyaasadeed ee toosan, isagaa jiheeya waajibaadka ay kala leeyihiin Ururada Bulshadu, isagaa isu duwa hawlhoodada, isagaa xisbigu Ururrada siiya xoogga ay ku shaqeyaan, maxaa yeelay, wuxuu u soo xulaa Ururrada bulshada hawlweennada xisbiga kuwa ugu firfircoon.

Sidaas darteed, Xisbigu mar hadduu yahay Ururka Siyaasadeed ee kaliya ee ka jira dalka, taladiisana maa-mulaya, kana tarjuma danaha dadweynaha oo dhan, wuxuu mudan yahay hoggaa-minta shaqada iyo hawlaha Ururrada bulshada iyo hay'adaha Dawladda.

Hadda iyadoo halganka dhiifoon ee Ummadda Soomaaliyeed ugu jirto xaqiijinta himilooyinkeeda uu galay marxalad tayeed cusub oo ka dhalatay waayaha cusub ee dalka, Gobolka aynu ku nool nahay iyo Adduunka guud ahaan ka jira.

Waayahaas oo sameeyey xowligii uu ku socday halganka kacaanka, xidhiidhkii caalamiga ahaa ee aynu la la-

hayn xoogagga adduunka, kaalinta hoggaamineed ee Xisbiga HKS, niyadda wax qabadka Ururrada bulshada iyo qaybaha kala geddisan ee bulshadeenna ayaa si haddaba looga gudbo marxaladda adag ee Kacaanku marayo, loona xalliyo dhibaatooyinka maanta xisbiga horyaalla, xowligii kacaanka ku socday u labakacleeyo, loona sii xididda dheereysiyo isbeddelkii bulshadeed ee kacaanka waday, loogana adkaado dhammaan xoogagga dibusocodka ah ee iyagoo isticmaalayo qaabab kala duwan laakiin isku duluc ah ee isku dayaya inay kufiyaan Kacaankii 21kii Oktoobar; Si loo xoojiyo midnimada Ummadda iyo isbahaysiga xoogagga horusocodka ah, waxaa lama huraan ah in xisbigu dirasad iyo falanqayn qoto dheer ku sameeyo waayaha Ummadda Soomaaliyeed mareyso maanta, dibna u habeeyo hawlihiisa abaabul, hoggamineed, kormeer, xisabtan, sixid iyo wax qabad. Waxaa haboon in hoggaanka xisbigu xaqiijinta barnaamijkiisa iyo xeerarkiisa ku habeeyo in uu qanciyo, barbaariyo, hawl geliyo, kor u qaado garashadiisa siyaasadeed, dhiirgeliyo hal abuurka, tixgeliyo talada iyo warbixinta hayadaha xisbiga, Ururrada bulshada dadweynaha. Isla markaasna laga digtoonaa in aan hay'adaha xisbigu qaadan kaalinta Ururada bulshada oo aaney dulsaarin culeys aan loo baahnayn oo hakiya si habsan u fulinta hawlhooda, oo ay gacan qabtaan, koriyaan, u fiidiyaan gacan buuxda, una fududeeyaan gudashada waajibaadka loo xil saaray, isla markaasna waa in xisbigu si toosan isugu duwo una kala habeeyo hawlaha hoggamineed ee xisbiga tan dawladda, si fiicanna loo kala qeeqo waajibaadka Xisbiga, daw-

ladda iyo Ururada Bulshada.

Sidoo kale waxaa iyana Ururada bulshada: Shaqaalaha, Dhallinyarada, Haweenka iyo Iskaashatooyinka iyo dhammaan xoogagga kale horusocodka ahaa waajib culus ka saaran yahay iney ka soo dhaalaalaan xilka taariikhiga ah ee xisbigu ku aaminay.

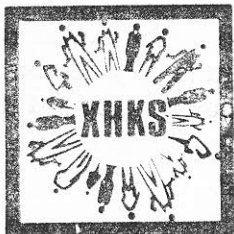
Ururada bulshadu waa ka-naalada aan gudhin ee Xisbigu u soo maro dadweynaha intiisa kale, waa xidhiidha-yaasha dhabta ah ee xisbiga iyo bulshada, waa baalashuu ku duulo Xisbigu, waa xoogga ugu dheg nugal ee ugu urursan bulshada heeganka u ah fulinta shardi la'naaheed ee baagga iyo tusaalooyinka Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Go'aannada Golaha Dhexe iyo Guddiga Siyaasadda, Dawladda, iyo Barnaamijka iyo xeerka XHKS, iyo himilada Kacaankii 21kii Oktoobar 1969.

Jaalle Siyaad, oo aan la soo koobi karin tilmaamuhu ka baxshay xidhiidhka xisbiga iyo Ururrada Bulshada iyo kaalinta Ururradu kaga Jiraan Siyaasadda Xisbiga, wuxuu ku sifeeyey Shaqaalaha Soomaaliyeed inay yihiin «Lafdhartii Kacaanka», Dhallinyaradana wuxuu ku sifeeyey «Kaydka iyo Kaaliyaha ugu firfircoon ee Xisbiga».

Haddaba inkastoo Ururada bulshada muddadii yarayd ee ay dhisnaayeen ay u soo galeen halgan qadhaadh oo aan kala go' lahayn, dhismaha iyo taaba gelinta xilkooda ururnimo, fulinta siyaasadda xisbiga, taakuleynta halganka dhaqdhaqaaqa gobannimadonka Soomaaliyeed, xoojinta iyo horumarinta xidhiidhka saaxiibtinimo iyo iskaashi-

(Eeg Bogga 10aad)

NOLOSHA XISBIGA

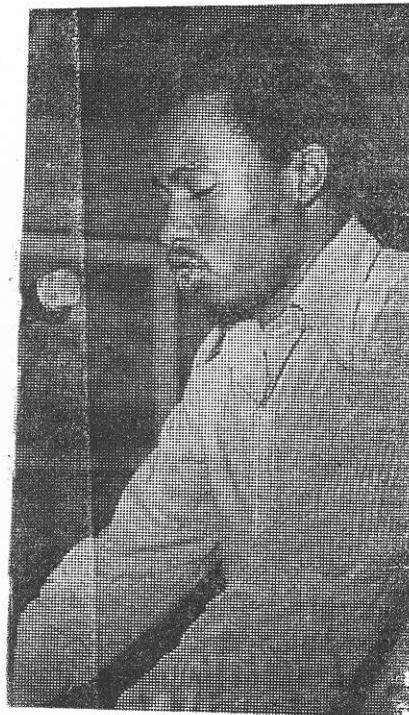
Kalfadhigii 2aad ee Guddiga Dhexe U. DH. K. S

4-7dii Luulyo Magaalada Xamar waxaa ka dhacay shir taariikhi ah, oo lagu qabtay Xarunta Dhexe ee Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed. Wuxuu ahaa shirkii ugu horreeyey ee noociisa ah taariikhda dalkeenna (Dib baan ka fasiri doonaa). Wuxuu ahaa kal-fadhigii 1aad ee Guddiga dhexe UDHKS. Guddiga dhexe waa hay'adda ururka ugu sarraysa muddada dhowrka sano ah ee u dhexaysa labada shirweyne. Lama oran karo, haddii la yiraahdana sax ma aha, UDHKS waa ururkii ugu horreeyey ee ay yeelato dhallinyarada Soomaaliyeed. Dhallinyaradeennu way lahaan jirtay ururro, tayadoodu waxay doonto ha ahaatee. Kii ugu qiime badnaa wuxuu ahaa Naadigii Dhallinyarada Soomaaliyeed (S.Y.C.) ee la asaasay 1943kii, ka dibna isu beddelay urur siyaasi ah (S.Y.L.) Laakiin waxaa la oran karaa U.DH.k.S. waa kii ugu horreeyey ee noociisa ah, marka

laga eego Xubnaha uu ka kooban yahay, qaabka uu u dhisan yahay, Xeerka u degsan Barnaamijka uu ku shaqaynaayo.

Ururku markuu hal sano iyo 46 beri jirsaday, ayuu guddigiisa dhexe isugu yimid fadhigii ugu horreeyey. Sida la ogyahay, ururka waxaa rasmi ahaan loo dhisay 15kii Maajo 1977kii. Muddadaas iyada ah, hawlaha ururka waxaa si toos ah u soo waday Guddiga fulinta ee ah hay'adda guddiga dhexe ka wakiilka ah muddada u dhexeysa labada Kal-fadhigi.

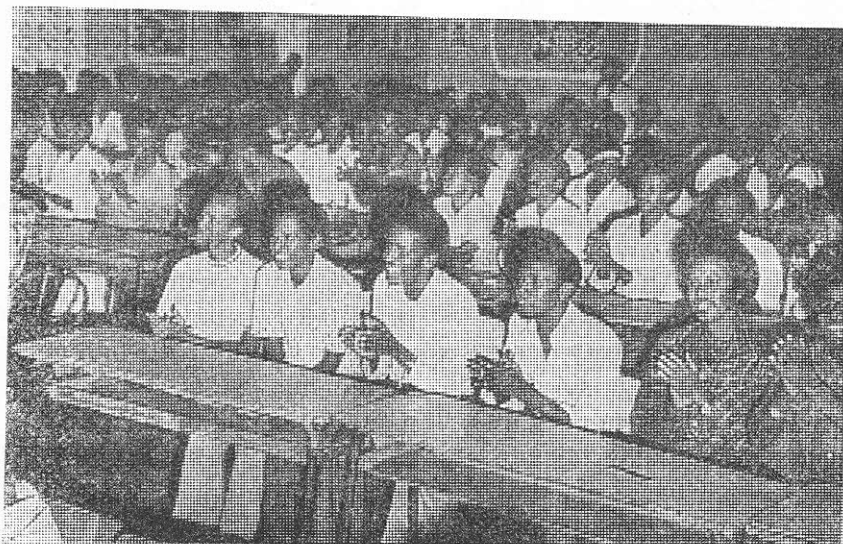
Ka dib markii uu shirka furay guddoomiyaha ururku, Jaalle Maxamed Maxamuud Warsame, guddiga fulintu wuxuu u soo jeediyey war-bixin tifaftiran oo ku saabsan hawlihii la soo qabtay muddadii ururku soo dhisnaa. Warbixintu waxay ku salaysanayd qorshihii lagu tala galay, wixii

ka fulay, wixii fuli-waayey, sababaha hakiyey iyo qorshaha cusub ee loo baahan yahay in fadhiga lagu falanqeeyo, laguna guddoonsado.

Guud ahaan hawlahaas laga warbixinayey, waxay u kala qayb sanaayeen dhinacyada kala ah:

1. Abaabulka guud ee ururka
2. Hawlaha la xiriira dhaqaalaha iyo maamulka
3. Tababarrada, kicinta iyo hanuuninta
4. Ka qayb qaadashada hawlaha dhismaha iyo difaaca dalka.

Warbixintaas guud ee guddiga fulinta ka sokow waxaa iyaguna fadhiga warbixinno u soo jeediyey Wakiillada Ururka ee Gobollada, Xoghaynta dhallinta shaqaysa iyo Xoghaynta ardada Jaamicadda Ummadda. Warbixinahaasoo dhan dabecaddoodu waxay ku salaysnayd sidii aan ku soo sheegnay warbixintii guddiga fulinta.

Fadhiga waxaa horyiil ajeenda ballaaran oo hawlo waa-weyn xambaarsan. Taasna waxaa keenay isagoo ahaa fadhigii ugu horreeyey ee guddiga dhexe, waqtigiisiina ka dib-dhacay, duruuf gaar ah awgeed; iyo ururka oo hawlihiisu cusub yihiin welina ka gudbin heerkaa dhismaha waa-ya-aragnimadii sannadka ahaydna muujisay arrimo dib-uhabayn u baahan.

Waxa loo baahday in dib loo habeeyo Xeerka ururka, lana sameeyo xeer-nidaamiye lagu sii faahfaahiyo. Waxa kaloo guddiga dhexe horyiil dib-uhabayn lagu samaynayey guddiga fulinta, iyadoo la buuxinayo laba xubnood oo ka bannaanaatay, iyo in Waaxaha loo magacaabo Kaaliyeyaal ka tirsan guddiga dhexe. Waxaa iyana ajeendaha ku jirtay in la dejiyo qorshaha shaqada ururka lixda bilood ee soo socoto.

Qodobbadaas iyaga ah, mid walba waxa ka furantay dood dimuqraaddi ah. Xubin kastoo guddiga dhexe ka mid ah, waxaa uu ra'yigiisa u dhiibana-yey si tifaftiran, iyadoo laga shidaal qaadanayey mabda'a dhaliilka iyo isdhaliilka ee ka mid ah mabaadi'da Ururka ku shaqeeyo.

Qodobbada ahmiyadda culus ee sida xeerka iyo xeer-nidaamiyeyasha, mid walba waxa loo saaray guddi hoosaad ka

soo baaraandego, ka dibna shirka mar labaad soo hordhiga, si loo tifaftiro, loona guddoonsado.

Meelaha xeerka laga naaxiyey waxay u badan yihiin xagga mabaadi'da guud ee ururka, awoodda guddiga dhexe iyo guddiga fulinta, xilka xoghaynta dhallinta shaqeysa iyo xoghaynta Jaamacadda.

Dibu-habayntii guddiga fulinta iyo xubnihii lagu kordhiyey, waxa la isku raacay in ay noqoto sida hoos ku qoran:-

1. Jaalle Cismaan Warsame Saalax waxaa loo doortay inuu noqdo Xoghayaha Waaxda xiriirka dibedda.

2. Jaalle cismaan Maxamuud Xaashi waxaa loo doortay xoghayaha Waaxda Fanka iyo Isboortiga.

3. Jaalle Nuur Fiqi waxaa loo doortay Xoghayaha Waaxda Dhaqaalaha.

4. Jaalle Xaliima Sheekh Maxamuud waxaa loo doortay Xoghayaha Waaxda Arrimaha Ururka Xubinaha kale ee guddiga fulinta, waa sidoodii hore.

Guddiga kormeerka iyo baa-rista waxaa dib loogu habeeyey sida soo socota:-

1. Jaalle Cali Aadan Saalax — Guddoomiye.

2. Jaalle Cabdicasiis Xaaji Maxamed — Guddoomiye ku xigeen.

3. Jaalle Xaliimo Muuse Maxamuud — Xubin.

Kaaliyayaasha Waaxaha waxa loo doortay Jaallayaasha hoos ku qoran:

1. Waaxda Arrimaha Ururka Jaalle Xuseen Macow.

2. Waaxda Abaabulka Jaalle Cali Weheliye Jamcaale.

3. Waaxda Aydiyoolojiyada Jaalle Cabdulqaadir Cigaal iyo Jaalle Axmed Maxamed Xasan.

4. Waaxda Xiriirka Dibedda Jaalle khaliif Cabdiraxmaan.

5. Waaxda Fanka iyo Isboortiga — Jaalle Maxamed Daahir Afrax iyo Jaalle Maxamed Calasow Caddaawe.

6. Waaxda Xarumaha waxbarashada — Jaalle Ibraahim Axmed Afrax iyo Dr. Cabdicasiis Shariif.

7. Waaxda Dhaqaalaha — Jaalle Maxamed Abuukar Mayow.

8. Waaxda Dhallinta shaqeysa — Jaalle Xasan Nuur Faahiye.

9. Waaxda Birigaatada — Jaalle Cali Cilmi Maxamed.

10. Waaxda Ubaxa iyo Dhallinta Kacaanka Jaalle Maxamed Harakow.

Fadhiga laad ee Guddiga Dhexe ee Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu ku soo beegmay xilli gaar ah; Xilli loo dabbaaldegaayey sannadguuradii 18aad ee ka soo wareegtay madaxbannaanidii iyo midowgii laba gobol oo ka mid ah shantii qaybood ee gumeystayaashu dalkayaga u kala jabsadaan. Waxa kaloo lagu jiray xuskii sannadguuradii labaad ee asaaska Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed. Ururka dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed waxa dhalay XHKS isaga ayuuna u yahay kaydka iyo Kaaliyaha ugu firfircoon. Sida awgeed, xuska sannad-guurada 2aad ee dha-

lashada Xisbiga, UDHKS waxay ugu faadhidaa qiime weyn.

Dhanka kale haddii laga eego, waa xilli Taariikhda ummadda Soomaaliyeed ay marayso marxalad adag, oo halgan qaraar loogu jiro la dagaallanka gumeysiga iyo dib-u dhaca iyo sugidda qaranimada Soomaaliyeed. Waa xilli imberyaaliyada, gumeysiga iyo inta u adeegaysa, gudaha iyo dibeddaba ay maleegayaan shirqool la doonaayo in lagu kala dhantaalo, gobannimada, midnimada iyo horumarka ummadda Soomaaliyeed. Xoo-gagga Kacaaneed ee horuso-sodka Soomaaliyeed ayna u taagan yihiin ka hortagidda shirqoollada iyo xaqiijinta himilooyinka Ummadda.

Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed, oo safka hore uga jira xogaggaas kor ku tilmaaman Kalfadhiga Koowaad ee guddigiisa dhexe wuxuu ka dareeraayey, hawlihiisuna ku salaysnaayeen halgankaas taariikhiga ah; sida ku cad kalfadhiga ka soo baxay.

Baaqu wuxuu daboolka ka qaadayaa, dhallinyarada Soomaaliyeed ee Kacaanka ahi sida indhafurraanta iyo feejignaanta ah ee ay la socdaan dhaqdhaqaaqa isbeddelka xiriirka siyaasadeed ee caalami-ga ah, ee u xaglinaaya dhinca dadyowga u halgamaaya xornimada iyo dimuqraadiyadda. Baaqa waxaa ka muuqata aragti dheerida Ururka Dhallinyaradu ku qiimaynayo marxalad-tayeed ka ummaddeen-nu marayso iyo sida dhallinyaradu heegan ugu tahay nafu huridda iyo ka lib-keenidda himilooyinka kacaaneed ee dadweynaha Soomaaliyeed.

Baaqu wuxuu tebinayaa taageerada hiil iyo hooba leh ee dhallinyarada Soomaaliyeed

garab taagan tahay Jabhada-ha Soomaali Galbeed iyo Abow ee u dagaallamaya sidii ay dadweynaha Soomaaliyeed ee halkaas ku nool uga xorayn lahaayeen gumeysiga Taliska Xabashida. Waxay kaloo dhal-linyaradu taageeraysaa dadyowga Afrikaanka ah, iyo kuwa Carbeed ee madaxbannaanidooda u dagaallamaya kuwaasoo ay ka mid yihiin: Zimbobwe, Koonfur Afrika, Namibiya, Eretereya, iyo Falastiin, iyo dhammaan dadyowga dunida ee u halgamaaya xornimada iyo dimuqraadiyadda.

Gabagabadii fadhiga, waxa ka soo qayb galay xildhibaan-ka tirsan Golaha Dhexe XHKS, waxaana magacooda khudbad bogaadin iyo dar-daaran ah dhallinyarada ugu soo jeediyey Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka Golaha Dhexe XHKS, Jaalle G/Sare Cabdulqaadir Xaaji Maxamed. Jaalle Cabdulqaadir wuxuu guddiga dhexe ee UDHKS ku bogaadiyey ammaan ballaaranna ugu soo jeediyey habkii hoggaaminta iyo socodsinta shirka oo uu tilmaamaayey in ay ka muuqatay waaya aragnimo iyo bisayl siyaasadeed ee heer sare ah, taasoo ay deris ku dayasho leh ka qaadan karaan ururrada bulshada intooda kale.

Jaalle Cabdulqaadir wuxuu dhallinyarada ku baraaruji-

yey in ay u diyaar garoobaan, isuna hubeeyaan la wareegidda hoggaaminta Ummadda, mustaqbalka soo socda; iyagoo uu dusha ka saaran yahay xilka weyn ee u horseedidda mustaqbalka aayatiin wacan leh.

Waxaa xusid mudan xammaasaddii iyo xisihii aan caadiga ahayn ee si joogta ah uga muuqatay jawiga shirka muddadii afarta beri ahayd ee uu socday, intaasoo fadhiyada badankooda, sidii subaxdii loo fariisto saqda dhexe habeen-nimo lagu gaarayey; haddana ma ahayn wax lagu daalayay, waayo xubnaha guddida dhexe ayaa qiimaynayey xilkooda culus, arrimaha laga hadlayey oo xiisa lahaa, doodda iyo habka hoggaaminta shirka oo ku socotay jawi jaallanimo oo dimuqraadiyad ku dhisan iyo dambeynta heeso dhextaal ah oo dhiigga dhaqaajinaya, kuwaasoo ay mar walba isku baraarujinayaan xubnaha shirku Waxaa iyana xoogga heesaha iyo baraarujinta qayb lixaab ka qaatay ubaxa kacaanka Oktoobar oo kaalintii ay shirkaas oo kale ka qaadan jireen, sidoodii iyo si ka wanaagsan uga soo baxay.

UDHKS, waxaan u rajaynaynaa in uu ku guulaysto dhaqan gelinta qorshaha uu degsaday iyo ballanta uu ummadda ka qaaday.

Dammaashaadyadii Xuska Ida Luulyo

Ummad kasta taariikhdeeda waxa ku jira maalmo waaweyn oo xasuus lama illaawaan ah leh. Waa maalmaha ay ku soo beegmaan dhacdooyinka muhiimka ah, ee isbeddelka weyn ka sameeya socodka bulshada. Maalmaha waaweyn ee shacbiga Soomaaliyeed ku dhaato, waxaa ka mid ah Ida Luulyo. Waa maalintii

gobollada Koonfur ee dalkeennu ka xoroobeen gumaysigii talyaaniga (Idii Luulyo, 1960 kii), waa maalintii ay midoobeen labadii qaybood, koonfur iyo Waqooyi, isla markii ay ka madaxbannaanaadeen gumeytayaashii Ingiriiska iyo Talyaaniga. Waa maalintii uu dhashay xisbiga hantiwadaagga Kacaanka Soomaali-

yeed. (1dii Luulyo, 1976kii).

Cidna kama dahsoonaa qiimaha ay qof kastoo Soomaali ah ugu fadhido mid kastoo ka mid ah saddexdaas munaasabaddood. Madaxbanaanidu, waa arrinta ugu qaayo weyn ee ay halgankii ugu adkaa u soo galeen ummadihii gumaysiga lagu qabsaday, ee aan ka midka nahay. Midnimaduna waa arrin la'aanteeda gobannimadu dhalanteed noqonayso khatarna ku suganaanayso. Dhalashada XHKS waxay ahayd laba kaclayn uu sameeyey Kacaankii 21ka Oktoobar ee soo celiyey sharafkii Ummadda Soomaaliyeed.

Haddaba, maalintaas kulmiyay saddexda munaasabaddood ee waaweyn, dalkeenna sannad walba waxa looga sameeyaa damaashaad iyo dabbaaldegyo lagu xushmaynaayo Sannadkaan 1978ka, waxyaalihii ugu waaweynaa ee munasabaddaas lagu xusay waxaa ka mid ahaa kuwa hoos ku qoran:-

XAFLAD LAGU QABTAY MASRAXA WADDANIGA AH

Habeennimadii 30ka Juunyo, Masraxa waddaniga ah (Golaha Murtida iyo Madadaalada) waxaa lagu qabtay xaflad weyn oo lagu maamuusaayey sannad-guuradii 18aad ee gobannimada iyo israaca gobollada waqooyi iyo koonfur. Xafladdaas oo heer sare ahayd, waxaa ka soo qayb galay Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre, Xubnaha Guddiga Siyaasiga ah ee XHKS, Xildhibaanada ka tirsan Golaha Dhexe XHKS, Saraakiil Sare oo ka tirsan Xisbiga, Dawladda iyo Ururrada bulshada Danjirayaasha Dalkeenna u jooga dalalka Shisheeyaha iyo dadweyne aad u fara badan.

Ugu horrayntii waxaa la daawaday Riwaayad ay soo ban-

dhigeen Hooballada Waaberi; Riwaayaddaas oo la magac baxday «Taariikh lama illaawaan» waxay ka warramaysay taariikhdiisii halganka gobannimadoonka Soomaaliyeed iyo guulihii laga soo hooyey. Waxay ahayd Riwaayad heer sare ah oo ay si weyn ugu riyaaqeen dadkii daawashadeeda ka soo qayb galay.

Ka dib, waxaa halkaas khudbad taariikhi ah ka soo jeediyey Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Xoghayaha Guud ee XHKS, khudbaddiisaas qiimaha lahayd, wuxuu ku bilaabay, hambalyo uu u jeediyey ummadda Soomaaliyeed, oo meel kastoo ay joogaanba uu ugu hambalyeyey munaasabaddaas qayyaha leh; ka dibna wuxuu u gudbay falanqeyn ballaaran oo uu ku sameeyey halgankii ummadda Soomaaliyeed soo gashay ee qeyba ka mid ahi ku hanteen gobannimadooda, qaar kalena wali sii wadaan dagaalkii ay ugu jireen madaxbanaanidooda. Jaalle Siyaad wuxuu ku dheeraaday arrinta shacbiga Soomaaliyeed ee weli ku dambeeya gacanta gumaysiga, iyo sida JDS iyo guud ahaan dadweynaha Soomaaliyeed ula garabtaagan yihiin taageero hiil iyo hooba leh. Madaxweynuhu, markii uu qo dobkaas ka hadlayey, wuxuu aad ugu nuuxnuuxsadey xaaladda qallafsan ee maanta ka taagan Geeska Afrika, dhibaataadaas oo uu abuuray gumaysiga xabashida iyo kuwa u garbaynaya; iyo waajibka ka saaran Ururka Midowga Afrika iyo dalalka Dhexdhexaadka ahba.

Xoghayaha Guud ee XHKS, wuxuu ka warramay labadii sano ee uu soo dhismay xisbigu, heerarkii uu soo maray, sidii uu u soo dhismey, dalkoodhanna ugu baahay iyo tal-

laabooyinkii uu soo qaaday. Jaalle Siyaad wuxuu carrabka ku dhufatay, labada sano oo Xisbigu soo jiray in ay tahay muddo, da' ahaan aad u yar, laakiin, tijaabooyinkii Xisbiga soo foodsaaray, marka laga eego, waxay ahayd mid aad u culus.

Waajibaadkii ugu horreeyey ee Xisbigu is-hordhigay, waxaa ka mid ahaa, sidii ay u dhismi lahaayeen ururrada bulshadu ee ah tiirarka uu ku taagan yahay Xisbigu iskuna xira isaga iyo dadweynaha; iyadoo la tixgalinaayo XHKS inuu yahay Xisbi nooca cusub ah, ee ku tiirsan dadweynaha.

Biliihii hore ee sannadkii 1977kii, waxaa dhismay Xiriirka guud ee ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed, ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed iyo ururka Dimoqraadiga ee Haweenka Soomaaliyeed. Ka dibna waxaa dhismay, Ururka guud ee Dhaqdhaqaaqa Iskaashatoyinka Soomaaliyeed.

Jaalle Siyaad, wuxuu xusay dulucda barnaamijka xisbiga iyo noloshu loogu dhacqan galinayo, hawladeennada, iyo xubnaha xisbiga iyo ururrada bulshadana, wuxuu ku booriyey, inay kordhiyaan dadaalkooda, korna, u qaadaan aqoontooda.

Ugu dambayntii, Madaxweynuhu wuxuu ummadda Soomaaliyeed ugu baaqey in ay kordhiyaan feejignaantooda, midnimadana adkeeyaan.

XAFLADO DAWEYNE

Dhammaan xafladaha maagaalooyinka dalka, waxa lagu qabtay xaflado qiimo leh oo ay isugu yimaadeen dadweynaha xaafadahaas deggan, iyadoo wajiyadooda farxad iyo

iyo raynrayni ka muuqato, cayaarihii hiddaha iyo dhaqankana ku damaashaa-daya. Dadweynaha xaafadaha, waxaa farxaddoodaas kala qayb galaayey madaxdii xisbiga XHKS ee halkaas joogta; waxaana ay u jeedinaayeen khudbooyin ay uga warramayaan qiimaha saddexda munaasabaddood, ee ku kulmay 1da Luulyo.

Golayaasha hanuuninta ee xaafadaha ay ka kooban yihiin degmooyinka gobolka Banaadir xafladihii lagu qabtay habeennimadii 1da Luulyo, waxaa dadweynaha kala qaybgalay, khudbana uga jeediyey hawladeennada xarunta dhexe XHKS, oo ka warramay halgankii dheeraa

(Ka Yimid Bogga 5aad)

ga ee ay la leeyihiin Ururrada iyo xoogagga horusocodka ee dunida, iyo guud ahaanba si dhiifoon uga qayb qaadashada halganka taxanaha ah ee Kacaanku ugu jiro dhismaha iyo horumarinta dhinacyada kala duwan ee nolosha bulshada Soomaaliyeed ee cusub.

Haddaba, waxaad mooddaa in aan weli fari ka qodnayn halgankaas isaga ah, ee loo baahan yahay inay ururrada bulshadu iyagoo sii habeynaya hawlhooda ururnimo, xoojinaya xidhiidhka iyaga u dheexeya, sii adkaynaya xidhiidhka qotada dheer ay la leeyihiin hay'adaha XHKS ee kala duwan iyo wax wada qabsiga iyo iskaashiga ka dheexeya xoogagga kale ee horusocodka ah: sida Ciidammada Qalabka Sida, raacatada, indheergaratada, ganacsatada yaryar iwm, ka shidaalqaadana tusaalooyinka Xoghayaha Guud ee Xisbiga Jaalle,

ee Ummadda soomaaliyeed ay la soo gashay gumeysiga, halgankaasoo guulo waaweyn laga soo hooyey 26kii Juunyo, 1960kii, 1dii Luulyo, 1960kii, 21kii Oktoobar 1969kii iyo mar kale 1dii Luulyo 1976kii.

Isla markaas, hawladeennada xarunta dhexe, waxay dadweynaha ku guubaabinaayeen, halgankii in uu weli socdo, loona baahan yahay in loo jilib dhigo.

Xafladahaas ka sokow, dadweynuhu waxay maalmahaasoo dhan iskood waddooyinku iyo bannaanada ugu dabbaal degayeen ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka, magaalooyinkana, waxa lagu qurxiyey nalal midab leh iyo calammo kala jaad ah.

Siyaad, iyo go'aannada Golaaha Dhexe, barnaamijka Xisbiga mabaadiida Kacaanka Oktoobar ayaa loo baahan yahay inay laba-laabaan waxqabadkooda Kacaaneed ee ay kaga qayb qaadanayaan halganka qadhaadh ee taxanaha ah haddana galay waayaha cusub oo xisbigu ku hoggaminayo Ummadda Soomaaliyeed si loo xaqiijiyo himiloo-yinka taariikhiga ah ee bulshadu higsanayso, oo ah hanaashada madaxbannaani iyo midnimo, qaranimo iyo horumar bulsho oo ku dhisan aragtida cilmiga ee hantiwadaagga oo lagu dabaqayo waayaha u gaarka ah bulshada Soomaaliyeed.

Inay olole iyo dagaal aan waan-waan lahayn ku qaadaan dhammaan xoogagga dibusocodka ah iyo canaasirka kacaandiidka ah ee isu bahaysatay inay leexiyaan, hakiyaan ama kufiyaan Kacaankii 21 Oktoobar.

Inay u halgamaan tirtirid-

Habeenkii 30ka Juun, faaarayaasha waaweyn ee magaalada Muqdisho, waxaa isugu soo baxay boqollaal kun oo ka mid ah dadweynaha magaalada madaxda iyo agagaarkeeda deggan. Haalkaas, waxaa dadka ku maaweelinaayey, ilaa saqdii dhexe, kooxaha waaweyn ee fannaaniinta ah; dadweynaha qaarkoonna iyagaa iskood cayaaro iyo damaashaadyo kale isugu maaweelinaayey.

Intaas oo dhammi waxay natuusaysaa sida dadweynaha Soomaaliyeed u qiimaynayaan, uguna dhaadanayaan, maalmohooda taariikhiga ah; taasoo ka marag kacaysa gobannimo jacaylka iyo waddaninimada shacbiga Soomaaliyeed.

da dhammaan hadhaaga iyo qaababka Musuqmaasuqa oo idil, sida qabiilka, xatooyada iwm.

In ay ilaaliyaan midhaha Kacaanka, siina horumariyaan.

Inay gowdambetyada ku haystaan mabaadiida kacaanka Oktoobar, iyo barnaamijka XHKS oo ay halgan aan gabasho iyo gorgortan laheyn u galaan dhismaha bulshada cusub ee hantiwadaagga ah.

Inay ku dhexnoolaadaan, abaabulaan, iskuna dubaridaan oo kaashadaan dadweynaha, ku soo xidhaan xisbiga XHKS, si habeysan uga shaqeeyaan midnimada iyo iskaashiga hoggaanka, hawladeennada iyo xubnaha xisbiga iyo Ururrada bulshada iyo dhammaan xoogagga horusocodka iyo dadweynaha Soomaaliyeed ee horumarka jecel una halgamaya.

Arday Qalin Jàbisay

Xaflad lagu qabtay golaaha murtida ee Muqdisho bishii July 25dii, wuxu Xogha yaha Guud ee X.H.K.S Jaalle Maxamed Siyaad Barre, shahaadooyin Jaamacadeed ku guddoonsiiyey 148 arday oo ka qalin jebiyey sannadkan 1977-78, kulliyadaha kala duwan ee Jaamacadda Ummadda.

Boqol iyo afartan iyo siddeedaas (148) arday, waxay ka kala qalin jabiyeen kulliyadda: Beeraha (28) xoolaha (27) Daawada (27) Injineeriyada (16) Kiimikada (15) Jeolojiyada (14) Sharciga (12) iyo dhaqaalaha oo ah (9) arday.

Madaxweynaha JDS Jaalle Siyaad oo munaasabadaasi khudbad ka jeediyey wuxuu ugu horreyntii ardaydaasi ugu hambalyeeyey guusha ay ka soo hooyeen halgankoodii waxbarasho, wuxuuna u rajeyey in ay Cilmigaa ay barten ugu faa'iideeyaan dalkooda iyo dadkooda intaba.

Jaalle Siyaad wuxuu ka loo ammaan ballaaran u jeediyey Wasaaradda Taliinta Sare, Madaxda Jaamacadda Ummadda iyo dawladda Talyaaniga oo wax ka qaadatay dadaal dheeraad ahna muujiyey si dii waxbarashada Jaamacadda ay u noqon lahayd mid ka tarjumeysa ujeedooyinkii uu Kacaanku ka lahaa abuurista Jaamacadda Dalka.

Madaxweynuhu wuxuu ka warramay dhibaatooyin ka lagala kulmay abuuri-taanka Jaamacadda taas oo uu sheegay in gumeysigu uu marar badan tusaaleyey inaysan suuragal noqon karin in dalka laga dhiso Jaamacad waddani ah hase yeeshee, aanu guddoonsanay inaanu ka hirgalinno Dalka Jaamacad waddani ah, dhibaato kasta aan kala kulannee, annagoo ku tashaneyno awooddeeda iyo isku kalsoonida shacbiga Soomaaliyeed.

Jaalle Siyaad oo si gaar ah ula hadlayey jaamicinta wuxuu yiri, «Cilmigu faa'iido ma leh haddaanu kuu dhalin miraha dalkaagu u baahan yahay».

Wuxuu ku adkeeyey in ay isbeddel horumar leh ku kordhiyaan bulshada Soomaaliyeed.

«Soomaaliya waxay lee

dahay hoggaan iyo siyaasad cad oo ku habaysan maskaxda Ummaddeeda dhaqaale iyo bulshaba taasoo ah habka hantiwadaagga ayuu yiri Jaalle Siyaad. Wuxuuna intaa raaciyay, in mabda'a Hantiwadaagga aynu u doorannay inaanu ku fushanno maskaxda Ummaddeenna kana gudubno dhibaatooyinka na soofoodsaara isla markaasna uu yahay waddada qura ee dalka lagu gaarsiin karo horumar deg deg ah.

Jaalle Siyaad wuxuu Xisbiga H.K.S. ku tilmaamay bartilmaameedka ay ku hiranayso Ummadda Soomaaliyeed si ay ku gaarto himilooyinkeeda siyaasadeed, dhaqaale, horumar iyo midnimo wuxuuna caddeeyey in uu yahay habeeyaha talooyinka iyo halganka Ummadda.

Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu sheegay in kacaan-

ku uusan marnaba ka leexanaynin dhabbihii caddaa ee uu jeexday maalintii uu dhashay ee ahayd 1969kii, kaasoo ah in qofkii same la yimaada wanaag lagu abalmarinayo, qofkii xumaan iyo ishortaag-dan Soomaaliyeed la yimaadana laga jiseynayo.

«Waa in dagaal cad lagu qaadaa, lana baabi'iyaa jiritaankooda shaqsiyaadka yar ee iska dhigaya af-hayeenka rasmiga ah ee wadanka ee afmiinshaarnimayaad.

Munaasbaddaasi waxaa ka soo qayb galay Madax-

weyne ku xigeenka Jaalle S.Gaas Xuseen Kulmiye Af-rax, iyo Jaalle S. Guuto Ismaaciil Cali Abokor wasiirro, hoggaamo, xildhibaannada Golaha dhexe XHKS, Macalimiin ka socotay Jaamacadda Ummadda iyo saraakiil sare.

Wareysigii Guddoomiyaha Hoggaanka Aydalooyiyada

Guddoomiyaha Hoggaanka Aydalooyiyada Jaalle Maxamed Aadan Sheekh wareys uu la yeeshay Hay'adaha Warfaafinta (Press and Radiyo) bishii Luuliyo 26dii wuxuu yidhi; «Iyadoo Afrika uu kaga tegey isticmaarkii gumeysan jirey muddada badan dhibaatooyin xanniba horumarkeeda ayaa waxaaa Afrika waajib ku ah in ay furihii ay ku xallin lahayd khilaafaadka dhexyaala kuwaasoo maanta abuuray faragelinta shi-sheeye».

Jaalle Maxamed Aadan oo ka mid ahaa wafdigii Madaxweynaha JDS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre kana qayb galay shirkii 15-aad ee Madaxweynayaasha Afrika, wuxuu kaloo caddeeyey in dawlada waaweyni iyagoo ka faa'iideysanaya khilaafaadka dalalka Afrika kuna fushanaya dano istraateji ah ay si bareer ah u soo farageliyeen danna u gaarka ah Afrika, wuxuuna tusaale ahaan u socdaaday siyaabaha uu Ruushka iyo dawlado ka tirsan Yurubta Bari ay ugu socdhardhigteen arrinta Geeska Afrika.

«Faragelintaa cusubi waxay xitaa soo jiidday in kuwii hore u gumeysan jirey Afrika iyana damcaan inay Afrika dib ugu laabaan is-

ticmaarkii ay ka soo xorowday, waxaana cuddunta dhibaatooyinka Afrika ay ahayd in soohdimaha oo uu isticmaarku xaashi korkeed ku jeexjeexay isaga oon u eegeyn una tixgelineyn degaanka iyo dadkii», ayuu yidhi Jaalle Maxamed Aadan.

Guddoomiyaha Hoggaanka Aydalooyiyadu wuxuu carrabka ku dhuftay in shirkii dhowaan ku dhammaaday Magaalada Khar-tuum ay Madaxda Afrikaan-ku isla garteen in daafaca iyo ammaanka Qaaradda Afrika ay mas'uul ka tahay Afrika oo aan marnaba looga baahneyn cid kale inay soo farageliso.

Mar uu ka hadlayey Jaalle Maxamed Aadan siyaabihii uu shirkaasi u xakay arrinta Geeska Afrika wuxuu caddeeyey in markii ugu horreysay la sameeyey guddigii niyadsamida sannadku markuu ahaa 1973kii iyadoo la gartay dhibaataad iyo khilaafaadka dhex yaalla Soomaaliya iyo Itoobiya oo aaya ka talinta dadka Xabashidu ay gumeysanayso ay tahay mid loo baahan yahay inuu darso guddigaasi ka kooban siddeeda dal, isla markaana ay ka garaan xal waara oo caadil ah.

«Kacaanku tan iyo intii

la magacaabay guddigaasi wuxuu si weyn ugu dadaalay inuu gacan weyn ka geysto sidii xal loogu heli lahaa arrintaas, hase yeeshee waxa mar waliba hortaganaa xaalkaas garawsha la'aanta Xabashida iyo Madax adayga ay ku dooneyso in ay weli imbridooriyaddeeda ku sii wadato dad u halgamaya in ay haatan hantiyaan xornimadooda», ayuu caddeeyey.

Guddoomiyaha Hoggaanka Aydalooyiyada oo sii anbaqaadaya arrintaasi wuxuu caddeeyey in ay muran madoon tahay in Xabashidu ay gumeysaneyso dad doonaya in ay ka hoos baxaan cadaadiskeeda, wuxuu tusaale ahaan u soo qaaday hadalladii Mr. Bevin oo ahaa Wasiirkii Arrimaha Dibedda ee dalka Ingiriiska markii uu ka hadlayey qorshihisii ahaa inay Xabashidu faraha ka qaaddo dhulka ay gumeysaneyso.

Jaalle Maxamed Aadan waxa kale oo uu sheegay in halganka soo taxnaa mudada dheer ee dadka Madax bannaanidooda u dagaallamaya maanta gaaray heer aad u sarreeya ay Xabashidu mas'uul ka tahay dhibaataada halkaasi taalla ka dib markii ay ka dhega adaygtay in dadkaasi loo oggolaado xuquuqda ay u leeyihiin aaya ka talintooda.

«Waxa kale oo ayaan darro ah inay Xabashidu shirkii Magaalada Libreville ee Wasiirrada Arrimaha Dibbedda ee guddigii Niyadsamida Siddedda dal ahaa oo loo xilsaaray Arrinta Geeska Arfika dhex keeneen qodobbo ay ku doodayeen in Soomaaliya iyo Xabashidu ay isku hayaan arrimo soohdimed halkii ay ka keeni lahaayeen shirka in arrinta dhabta ah oo ah gumeysiga iyo dadka Soomaalida Galbeed ee uu gumeysanayo lagaga doodi lahaa» ayuu sheegay Jaalle Maxamed Aadan Sheekh.

Guddoomiyaha oo hadalkiisii sii wata wuxuu kaloo sheegay in shirkii Madaxweynayaasha doodo dheer ka dib, la gartay culayska dhibaataada Geeska Afrika, gaar ahaan arrinta Soomaalida Galbeed, weerarrada bareerka ah ee Xabashida in Madaxdu ay go'aan ku gaareen in Ciidammada Soomaaliyeed iyo Xabashida ay xudduud-ku-sheegga dib u uga gurtaan qiyaas dhan 5 Kiilomitir, dhibaataada halkaasi ka socotana la joojiyo iyo in Guddigii siddeedii dal ee loo xilsaaray arrintaas ay sii wadaan baaritaankoodii, si loo gaaro xal caadil ah.

Isagoo ka hadlaayey xaaladda Ereteriya wuxuu hadalkiisii ku xusay inay ayaan darro tahay inaan mar naba lagu darin ajendaha Madaxweynayaasha xaalkaasi iyadoo dagaalladii ugu kululaa ay ka socdaan maanta meel aan ka fogayn shirka Madaxweynayaasha, wuxuuna intaasi raaciyey in in xaqiiqdu ay tahay in xaalkaasi ay Afrika mararki doonto.

Wargeyska Heegan

Tirsigii ugu horreeyey ee wargeys todobaad la ah oo ay soo saarto Wasaaradda warfaafinta iyo hannuunta Ummaddu ayaa bishii july 17dii soo baxay.

Soo saaridda wargeysku waxay la xidhiidha qorshaha iyo dadaalka loogu jiro in horey loo mariyo saxaafadda Soomaaliyeed.

Waa wargeys toos u qaada dhigaya arrimaha dhaqaalaha, dhaqanka iyo siyaasadda ee Ummadda Soomaaliyeed iyo guud ahaan gaybo kale ee xiisa leh.

Heegan wuxu ka dhashay baahida maalinba maalinta

ka dambeysa sii kordheysay ee loo qabay wargeys todobaad la ah oo Af Ingiriisi ah.

Ka dib markii culeys iyo awood la isugu geeyey hirgelinta qorshadaas iyo kuwa la mid ahba oo go'aanno lagu gaadhay hay'adaha sare ee maamulka dalka si loo hagaajiyo wax-kuulka qaabka warfidnita Soomaaliyeed.

Tusmada wargeyska waxaa ka mid ah wararka gudaha iyo dibada ee todobaadka, ee wuxuuna muuqaal cad ka bixinayaa xaqiiqadda xaladda Geeska Afrika.

Eedayn aan sal lahayn

Kulankii UMA ee bishii Luulliyo 13dii Soomaaliya waxay kaga jawaabtey eedayn sal lahayn oo ay ku andacooneysey Itoobiya, eedayntaas oo sheegaysey in Soomaaliya ku xadgudubtey dhul ay leedahay xabashidu. Jaalle Xuseen Cabdulqaadir Qaasim, Wasiirka Macdanta iyo Biyaha, kana mid ahaa wafdigii madaxweynaha JDS, Jaalle Siyaad, wuxuu si caddaan ah uga jawaabey eedayn uu wafdiga Xabashidu shirkaa uga soo jeediyey dalka JDS.

Wasiirka oo ka jawaabey wafdiga Xabashida oo Soomaaliya ku eedeeyey in JDS ku xadgudubtay dhulka Xabashidu, wuxuu sheegay inaysan JDS haba yaraatee ku xadgudbin dhul ay leedahay Xabashidu; hase yeeshee taliska Addis Aba-

ba uu kula soo galgalanayo JDS dagaalka ka dhexeeya iyaga iyo gobannimadoonka. Jaalle Xuseen wuxu shirka u soo jeediyey bal in la isweydiiyo cidda mas'uulka ah halganka ay wadaan gobannimadoonka Ereteriya, Tigre, Abbo, Canfar iyo ururada kale ee EDU, EPRP iyo dhammaan qawmiyadaha kale ee ka gilgilanaya in ay ka hoos baxaan cadaadiska iyo gumeysiga taliska xabashida.

Wasiirka Macdanta iyo Biyaha Jaalle Xuseen Cabdulqaadir Qaasim, wuxu shirka u sheegay in taliska Addis Ababa si uu ugu beddelo arrinta Geeska Afrika mid dhex taalla Soomaaliya iyo Xabashida, wuxuu mar kasta ku soo xadgudbaa qarannimada JDS, iyadoo dayeradahiisa dagaalka ay

duqeeyaan Tuulooyin iyo Magaalooyin ka tirsan JDS, kuwaas ay ka mid tahay magaala Madaxda Labaad ee Soomaaliya, Hargeysa, weerarkii ugu dambeeyeyna ay ciidamada cirka ee Xabashida ku soo qaadeen tuulada Cabdulqaadir 13kii Luuliyo, oo ka tirsan Gobolka Waqooyi Galbeed.

Jaalle Xuseen wuxu ku nuuxnuuxsaday in dabeecada xaaladda ka aloosan Geska Afrika ay tahay mid ka dhexeysa talis gumeyste ah iyo dadyow la gumeysto, wuxuuna intaa ku daray in aaney Soomaalida Galbeed oo keli ah ahayn dadyowga u halgamaya madaxbannaanida iyo in ay iska tuuraan heeryada gumeysiga Xabashida, hase yeeshee ay halgankaasi ku jiraan dadka Ereteriya, Tigre, Cafar iyo Abbo.

Wasiirka oo ka jawaabayey wafdiga Xabashida oo Soomaaliya ku eedeeyey in ay dibedda ugu yeeratay quwado shisheeye ah, wuxuu sheegay in ay tahay wax la yaab leh in Xabashida oo Ciidamo shisheeye ah uga yeeratay inta u dhexaysa Karebiyaanka (Ameerikada Dhexe) iyo Yurubta Bari (Ruushka), noqotayna hoygii uurkiralayaasha ay ku eedeeyso Soomaaliya Ciidamo ay dibedda ka keensatay.

Jaalle Xuseen, wuxuu shirka u sheegay in gobolka Soomaali Galbeed ee Xabashidu gumeysato ay maanta joogaan Ciidammo Kuubaan ah oo ay tiradoodu gaareyso 17ilaa 27 Kun oo si aadaminimada ka fog u gumaadaya dadka maata da ah ee ku nool Soomaalida Galbeed.

Bay oo gudoonsatay Billad

Madaxweyne ku-xigeenka J.D.S. Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abokor, oo ay la socdeen Guddoomiyayasha Hoggaammada Maaliyadda iyo Abaabulka Jaalle G/Sare Cismaan Maxamed Jeelle iyo Jaalle G/Sare Cabdulqaadir Xaaji Maxamed ayaa booqosho maalin ah ku tagay 18-19kii bishii Julay Magala Madaxda Gobolka Bay ee Baydhabo.

Jaalle Ismaaciil intii ay joogeen Baydhabo wuxuu ku guddoonsiiyey golaha ciyaaraha ee Baydhabo, gobolka Bay billad maar ah ee Kacaannimo, Jaalle Ismaaciil waxaa kale oo isla munaasabaddaasi uu ku guddoonsiiyey billad maar ah ee kacaannimo, shahada sharafta kowaad ee kacaannimo, sare u qaadid darajo, shaqo siin iyo abaalgud dhaqaale lix lix qof oo ka tirsan gobolkaa una badnaa dadweyne oo ku mutey-

stay kaalintii weyned ee ay ka qaateen soo qabqabashadii dadkii ka qayb qaatay inqilaabkii dib-u-socodka ahaa ee 9kii Abriil 1978kii.

Madaxweyne ku-xigeenka JDS Jaalle Ismaaciil Cali Abokor oo munaasabaddaasi hadal ka jeediyey wuxuu ammaan ballaaran u jeediyey guud ahaan dadweynaha ku dhaqan gobolka Bay iyo gaar ahaan dadkaasi abaalgudyada mutestay qaybtii wacneyd ee ay ka qaateen daafacaadda kacaanka, midnimada Ummadda iyo ka hortagga dib-u-socodka iyo kacaan diidka.

Madaxweyne ku-xigeenka wuxuu sheegay in kacaanku ka abaalmarinayo qof allaala qofkii gacan ka geysta midnimada Ummadda iyo ilaalinta qarannimadeeda, wuxuuna ku guubaabiyey Ummadda Soomaaliyeed inay u feejignadaan danahooda iyo horumarka dalkooda.

Dugsi Cusub ee Farsamo

Xalad lagu wareejinayo xilka dugsi cusub ee Farsamo iyo bixitaankii farsamoyaqaanno reer Kuuriya ah oo dhismaha dugsi hir-

geliyey, ayaa lagu qabtay xarunta Wasaaradda Waxbarashada bishii Luuliyo 23dii.

Munaasabaddaasi waxaa

ka soo qayb galay Wasiirka Waxbarashada Jaalle Aadan Maxamed Cali, Safiirka Kuuriya u fadhiya Muqdisho Jaalle Han Bong Chol iyo saraakiil Soomaali iyo Kuuriyaba ah.

Hadal uu ka jeediyey xaf-laddaasi Wasiirku wuxuu ku xusay ahmiyadda uu u leeyahay dugsigu mustaqbalka farsamada iyo horumarka dalka iyo dadkaba, waxaanu yidhi dadka iyo dowladda Soomaaliyeed waxa ay mahad weyn u celinayaan dawladda Kuuriya kaalmada ay ka geysatay hirgelinta mashruuca dugsigaasi.

Wuxuuna intaa raaciyey inay wax weyn ku kordhineyso xidhiidhka saaxiibtinimo iyo iskaashiga ee sii xoogoobaya kana dhexeeya labada dal.

Jaalle Aadan wuxuu u mahadnaqay dawladda iyo dadka Kuuriya ee uu hoggaaminayo Jaalle Kim II Sung iyo gaar ahaan kooxdii farsamada ee gacanta weyn ka geysatay dhismaha dugsiga cusub.

Wasiirku wuxuu gudoonsiiyey shahado sharaf labada kooxood ee farsamayaqaan ee Kuuriya iyo Soomaaliya.

Safiirka Kuuriya Comrade Han Bong Chol oo isna khudbad ka jeediyey mu-naasabaddaasi waxuu ka hadlay xidhiidhka soo koraya ee iskaashiga iyo saaxiibtinimo ee labada dal.

Wuxuuna inta ku daray in dhismaha dugsigu uu tusaale cad u yahay iskaashiga maalinba maalinta ka dambeysa sii kordhaya ee ka dhexeeya labada dad ee ay hoggaanka u hayaan Jaalle Maxamed Siyaad Barre iyo Comrade Kim II Sung.

Safiirku wuxuu sheegay in Ummadda Kuuriya ay aad ula dhaceen horumarka ay gaadhay Ummadda Soomaaliyeed dhinaca halgan-ka ay ugu jiraan Midnimada Ummadda iyo horumarinta dhaqaale.

Comrade Han Bong Chol wuxu xusay halganka ay ugu jiraan dadka Kuuriya dhismaha dalkooda, hirgelinta habka hantiwadaagga iyo la dagaallanka imberyaaliyadda.

Dugsiga cusub ee farsamadda waxa si rasmi ah u furay bishii July 1dii Madaxweynaha JDS Jaalle Siyaad. Dugsigu wuxu qaadaa 2000, oo Arday.

Go'aanadii UMA iyo Shirkii Dhexdhexaadka

Baahida ah in UMA uu ambaqaado straatejiya keli ah ka hor shirkii dawlada dhexdhexaadka ah ee Belgrade, waxa ku nuuxnuuxsaday Wasiirka Arrimaha Dibedda ee JDS Jaalle Cabdiraxmaan Jaamac Barre intii ay socotay dooddii dhexdhexaadnimo ee Golaha Wasiirrada dibedda ee UMA Magaalada Khartuum.

Wuxu soo jeediyey in UMA xil ka saaran yahay sugidda madaxbannaanida waddammada ku jira ururka dhexdhexaadka ah, waxaanu sheegay in waddammada qaar aaney u qalmin in ay ka mid ahaadaan dhaqdhaqaaqa dhexdhexaadnimada, loona baahan yahay in laga takooro.

Waa nasiib darro ayuu

yidhi in waddammo ka mid ah Ururka inay u xuubiibteen adeegeyaasha quwadaha waaweyn, wuxuuna gaar ahaan tusaale ugu soo qaatay, Jasiiradda Kuubba, taasoo uu yidhi; waxay u keydatay u adeegidda iyo dar-yeelka danaha dawlada xoogga weyn, sidaas darteedna ay ku xadgudubtey xeerka iyo mabda'a ah udub

dhaxaadka Ururka Dawlada. ha Dhexdhexaadka ah; «Xarakada Kuubba waxay u soo jiiday ceeb iyo meel ka dhac Ururka» waxaan aamin sanahay in Waddamada qaar aanay u qalmin in ay ku sii jiraan ururka», ayuu ka digey.

Bishii Juunyo 28dii Jaalle Cabdiraxmaan Jaamac Barre wuxuu khudbad ka jeediyey shirkii Wasiirrada Dawladaha dhexdhexaadka ah ee Belgrade.

Wuxuu Wasiirku ku xusay kaalinta muhimka ah ee uu Ururku ka qaatey arrimaha adduunka; dadaalka uu ka geystay isku dheelli tirka xiisadda Galbeedka iyo Bariga, iyo ku dhaqaaqidda tallaabooyin uu horseeda dhimista hubka halista ah iyo hab cusub oo dhaqaale, iyo gaar ahaan wax ka qabadka degdegga ah ee meelaha qaar, sida xiisadda Bariga Dhexe.

Jaalle Cabdiraxmaan wuxuu ku nuuxnuuxsaday dhaqaqa dhexdhexaadka ahi in uu ahmiyad weyn siiyey uuna guulo waaweyn ka soo hooyey halganka lidka ku ah gumeysiga, Midabtakoorka, sahyuuniyadda isla weynida.

Wasiirku wuxuu tilmaan ka bixiyey khatarta ku soo fool leh faragelinta Ciidamada Shisheeyaha ee Afrika gaar ahaan Ruushka iyo dabadhilifkiisa Kuubba.

Qodobbadii uu soo bandhigay ee shirku ka dooday waxaa ka mid ahaa; fiiro gaar ah iyo baadhis lagu sameeyo waddan kasta oo si badheedh ah ugu xadgudba tastaurka dhexdhexaadnimo iyo ku dhaqaaqidda tallaabooyinka uu muteystey dalkaasi Ururku in uu

si dhab ah u qaabilo uguna dhaqmo qodobbadiisa asasiiga ah, afkaarta iyo ujeedooyinka ku xeeran iyo himiloolinka Ummadaha ururka dhexdhexaadka ah; cambaareynta faragelinta shisheeyaha weji kasta ha lahaatee; in ay si dakhisa ah uga baxaan Ciidammada shisheeye Qaaradda Afrika; inay iska jiraan, isku duubnina uga hortagaan Dawladaha dhexdhexaadka ahi Gaashaandhigga Mileteriga ee Dawladaha waaweyn.

Jaalle Cabdiraxmaan Jaamac Barre wuxuu shirka Dawladaha dhexdhexaadka ah ee lagu qabtay magaalada Belgrade ee Dalka Yuguslaaviya, ku soo qaadey in ay ka mid ahaayeen go'aankii UMA, ee Khartuum; inay Afrika wadajir u adkeyso dhaqdhaqaaqa dhexdhexaadnimo; iyo go'aan lid ku ah faragelinta Ciidamada Shisheeyaha.

Wafdiga Soomaaliya Shirka uga qayb galay iyo wufuud kaleba waxa ay weydiisteen in Shirka Sannadka foodda inagu soo haya ee Dalalka Dhexdhexaadka ah oo horay loogu tala jiray in Havana lagu qabto, in meel kale lagu qabto ama dib loo dhigo.

Shirka 15aad ee UMA wuxuu gaadhay go'aan muhim ah ka dib markii ay albaabada u xireen kulankoodii shanta maalmood, ee ku dhammaaday magaalada Khartuum 22kii Bishii Luulyo.

Guddoomiyihii Shirka, Madaxweyne Numeyri wuxuu ku hambalyeeyey guusha lagu gaadhay kulankasi. Wasiirka Arrimaha Dibadda ee Togo waxa loo doortay Xoghayaha Guud ee U.M.A.

(Eeg Bogga 26aad)

Agaasimaha Ururka Islaamka oo yimid Soomaaliya

Mr. Ibraahim. O. Ismaaciil, Agaasimaha waaxda Miisaaniyada ee Ururka Islaamka ayaa booqasho ku yimid Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ah ee Soomaaliya 20kii ilaa 27kii bishii Luulyo.

Mar uu wariyayaal uga warramaayey ujeeddada booqashadiisa, wuxuu sheegay in booqashadiisu la xidhiidho sii xoojinta xiriirka ka dhexeeya JDS iyo Ururka Islaamka ee dhinaca Iskaashiga. Wuxuu kaloo shaaca ka qaadey in Ururka Islaamku ku kaalmeyn doono 700,000 oo Doollar lacag dhan, xarumaha dhallinta kacaanka iyo xeryaha dadka ka soo qaxay cadaa-

diska gumeysiga Itoobiya.

Intii uu booqashada ku joogey dalka Soomaaliya Mr. Ismaaciil wuxuu la kulmay Madax Soomaaliyeed, wuxaanu soo booqdey Xarumaha Dhallinta Kacaanka ee Afgooye iyo Lafoole iyo Xeryaha Qaxootiga ee Hargeysa.

Agaasimaha Ururka Islaamku isagoo u warramayey Jaraa'idka ka hor intaanu ka ambabixin dalka wuxuu sheegey in uu warbixin ku saabsan xaaladda qaxootiga Soomaali Galbeed iyo waaya-aragnnimada uu ka korodhsadey Soomaaliya, u gudbin doono Ururka Islaamka Xarruntiisa ku tallaa Jidda.

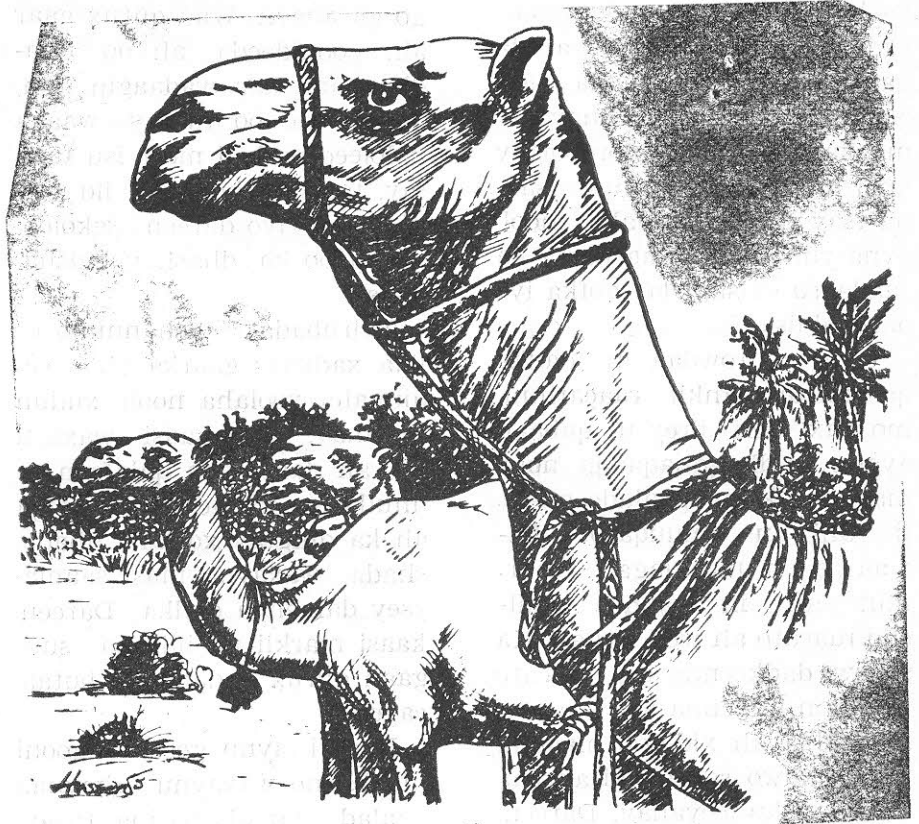

QAAYAHA XOOLAHA IYO DAREENKA QOFKA SOOMAALIGA AH

RASHIID SH. CABDULLAAHI

Xoolaha nooli, ugu horreynta geela kaddibna ariga, lo'da iyo ilaa xad farduhu, qaayo aad u weyn bay qofka Soomaaliyeed weligii la hahayeen. Maanta oo aan bulshadu ahayn tii dunida kale ka go'nayd, ee qoyska raacatada ahi xoolahii-sa iyo degaanka foofkooda aanu wax shisheeya ogeyn, maanta oo nolosha reer magaalnimo korortay, la socodka dunida debedda iyo waxyaalaha ka dhacayaana heerkii hore mid ka sarreeya joogta, ta ugu muhiimsan, maanta oo tabac dhalin jaad kale ah, baxaadeedu haba yaraatee, nolosha ku soo biirtay, haddana sidii baa dhaqashada xoolahu u tahay qiime kasha ama qalbiga qofka Soomaaliyeed ku weyn.

Sida runta tahay, sida qofka Soomaaliga ahi u qaayo siiyo xoolaha nool siiba geela, markarka qaarkood, marka aad dhugato, waxaad mooddaa tu maangal kasta dhaafsan. Haddii ay suurogal inoo ahaan lahayd halkan in aynu shax ku muujinno qiimeynta bulshanimoo ee Soomaalidu leedahay bulsho ahaan iyo xoogga qiimad kasta dareenka iyo damiirka dadka ku leedahay inna shaki igagana jiro in qiimaha xooluhu kaalinta koowaad iman lahayd. Meel kaleba haddii aynaan ka doonin; haddii aynu dhinac uga leexanno raacatada Soomaaliyeed oo lagu qiyaaso in ka badan boqolkiiba toddobaatan inay dadka Soomaaliyeed uga dhigmaan oo aynu isku koobno reer magaalka waxaynu arkaynaa sida

xoogga leh ee qaayaha xooluhu sekooloojiyadooda ugu weyn tahay. Waa wax caadi ah in aad aragto dad reer magaal ah, oo xiriir miyi, gaar ahaan mid raacato oo ay leeyihiin iyo xoolo nool oo miyi ka jiraa toona aanay jirin, xirfad ahaanna raacato kaba fog, qaarkoodna indheergarato jaamacado ka soo baxay yihiin, oo haddana isha ay xoolaha ku eegaan aanu waxba ka duwaneyn isha ninka raacatada ah ee xirfad, dhaqan iyo dareen ahaanba ka sokow, asagu halkaas ku dhex nool.

Ugama socdo hadalkaas in aan dhaqashada xoolaha nool qiima dhimo, ee waxay ujeeddadu tahay in aynu xaalad jir-

ta oo mowduuci ah sideeda u dhigno isla markaas barbar dhigno xaalada kale; waa marka aynu isu fiirino sekooloojiyada qofka raacatada ah iyo qofka bulshada casrigan ah ku nool ee laga yaabo in qiimadda cilmiga iyo farsamada teknoojiyada cusub, kuna dabbagan wershadaha, beeraha xoolaha iyo dhinaca kasta oo nolosha bulshada ahi la weyn tahay. Bulshadan oo kale qiimadda laga yaabo in ay wax kasta ka kor marto waa lacagta oo ah tiirka nolosha qofku isku taagto.

Xaaladda mowduuciga ah ee ina hortaal waa bulsho ka soo guuraysa hab bidaa'i ku

dhow oo ka soo baxaysa hab raactanimo oo qaabkiisu yahay guur-guur iyo geeddi, hab badeecad la kala beddeshaa ku yarayd sidaas darteed isticmaalka lacagtu waqti aan fageyn ka hor ku yaraa amaba aan la aqoon. Mar haddii heerkaas xirfada ama meheradda asaasiga ee dadka badankiisu ku dhaqnaa ahayd xoolo dhaqasho, taas oo degaanka dabee caddu qasabtay, waa wax la garan karo in qiimaha ugu weyn ee aad mooddo inay qiime kasta oo kale qorqoortay ama haddii kale, si uun u saamaysay noqoto xoolaha nool, ayna run ahaan xag kasta ka raadayso maskaxda qofka iyo dareenkiisa.

Way suurowdaa in dadka qaarkii dhaqankii raacatinimo wax beri jirey u qabaan ayaga oo dhaqdhaqaaqa nolol maalmeedka magaalada oo keli ahi u muuqato. Waxaase run laga murmin ah in aynu bulsho raacato ah weli nahay. Ka sokow dadkeenna oo raacato u badan inteenna yar ee reer magaalka ah xididdo maaddiya iyo kuwo sekoolooji ah baa habkaasi ku leeyahay. Dareenka qofka Soomaaliyeed iyo garaad bulshannimo gaar ahaan, mar kasta waxaa ku dheehan qiimaha habkaas. Waxaynu taas ka arkeynaa badi caadooyinka nolol ee ku saabsan waxaa la xurmeyo iyo waxaa la naco? Maahmaahaha iyo ereyada iyo weeraha carabka dadku ku dhaco ee lagu fekrad adkeysto, sida dadku wanaagga iyo xumaha u kala saaro, waxa quruxda loo yaqaan iyo waxa fool xumada loo yaqaan iwm;

QIIMAHA XOOLAHA IYO SUUGAANTA DADWEYNAHA (FOLKLORKA)

Bulshada Soomaaliyeed tijaabada taariikheed ay soo martay waxay ku cab-

birtay suugaanta dadweynaha Soomaaliyeed. Suugaanta Dadweynaha Soomaaliyeed waa badweyn buuxda oo mowjadaha iyo dhumucda biyaheeda guuxaya ma ahee inta nolol iyo jiraa kale ku jira oo kale leh. Waxa dheer quruxda fannimo ee suugaantaas ku dahaa-dhan oo aanan waxaan u dhi go garaneyn. Waa qurux gaar ah, goonideeda ah oo dhadhan aan lala wadaagin leh. Waxay ka soo fudtay waaya nololeed oo keli meel isu taagtay, taariikh bulsheed jid gooni ah leh iyo dareen sekooloojiyeed oo ka dhashay bulshadaas.

Tajrubbada bulshannimo ee ilaa xadkaas gaarka ah baa qiimaha xoolaha nooli xudun u tahay. Qiimahaasi waxa u sal ah dabeecada qalafsan ee dhulka oo xirfadda asaasiga ah ka dhigtay xoolaha dhaqashada, waxayna taasi saameysey dareenka dadka Dareenkaasi markii uu biiraha suugaan qurux badan buu butaacayey.

Haddii aynu geela gooni ula baxno waxaynu arkaynaa xaalad gaar ah oo ina tusaysa sida geelu bulshada Soomaaliyeed ku yahay. Wuxuu geelu Soomaalida u ahaa walina in badan u yahay lafdhabarka nololaha. Bulsho dambaysa oo dhul qarfo ah ku nool geelu hubka ugu roon ee loo ciirsan karo ayuu ahaa; gar bayna ahayd in la yiraahdo:

Naasahaagaan
Nafaqaad iyo
Naf wax celiyeyo
Noollo ku ogaa.

Halkaas baa geelu ka joo-gay dadka; run bayna ka ahayd oo geelu waa meersiga ugu anfac badnaa markii magaalada iyo ganacsi aan la aqoon ee aan lacagtu jirin, adhi-guna aanu tacab lacageed oo

weyn gelin, sida aynu hadda aragno. Hase yeeshee waagaasba ari iyo lo'ba waa la dhaqan jirey, waana lagu intifaaci jirey; marse haddii waxa xoolo loo dhaqdaa waa gaas ahaa cad iyo caano waxaa xoolaha loo kala jeclaa adkaysigooda. Geela abaaraha iyo haraadka u adkaysan jiray.

Marka kale waa ka yidhi nin-kii geel dhaqashadii jirrabay:

Geeridaadana
Gaawe madhiniyo
Gaajo laga qaad
Geeridaydana
Guryo ba'ayiyoo
Gablan laga qaad.

Geel jacaylku Soomaalida sidaas darteed degaankaas qarfada ah iyo dibu dhaca ayaa keeney, taas ayaana geela ka dhigtey hubka koo-waad ee nololaha loo cuskado. Hase yeeshee qaaya siinta geelu, geesta aynu bulshada ka fiirinnaba way ku tallaan tahay. Geelu wuxuu ahaa maalka lagu xil baxo ee la isku maamuuso, ka dabka dagaalka ooga iyo ka nabadda soo celiya ee beelo heshiisaya oo diyo iyo qaan geel baa loo bixin jirey. Waxaa kale oo geelu ahaa ka qofka magaca iyo haybada siiya.

Geela waa lagu xididi jirey, yaradka asaga ayaa geli jirey. Qaayaha wada xididka waxaa lagu qiyaasi jirey tirada geela ee la kala qaato. Sharafta gabdhuhuna waxay ahayd tirada geel ah ee yarada looga bixiyo. Ma ahayn yaradka oo keli ah ee meherkana geel baa lagu qiimeyn jirey. Geelu cidda leh haybad buu siin jirey. Nin geel badan oo hantidiisa ah raadka bulshannimo guud lagu yaqaan magac fiican buu lahaan jirey. Way jirtaa oo bulshadaa dib-u-dhaca ahayd kala sarrayn dabaqadeed oo dadka qaarkii jago sare iyo awood gaar ah u yee-

shaa ma jirin badanaa, mana jirin dhismo dawladeed oo maamul guud leh sidaana dadka qaarkood jagooyin kala sarreeya iyo awood talis u siiya. Waxaa keli ah oo jirey haybad iyo magac qofku ku kasbado inta xoola ah, siiba geel ah ee u foofa. Waxa kaabi jirtey taas oo si ugu xirneyd baaxadda qoyska ee ninkaasi u hogarka ahaa, waayo waxaa kale oo laga haybad heli jirey

tirada wiil ee ninka ka farcanta (kuwa uu dhalo iyo kuwa wiilashiisu dhalaan) arrintan lafteedu kama go'na lahaan-shaha geel badan. Nin geel badan leh baa ilaa afar dumar ah guursan karay, waa-ya yarad weyn buu bixin karay, taabboqaadka wiilashiisana wuu u guurin karay, waxaana uu dhisan karay qoys ballaadhan oo magac iyo maamuus u soo jiida.

Bulshada Soomaaliyeed oo qabiilooyin, siyaaso ahaan, kala wada madaxbannaan ahayd waxaa ka dhex dhici jirey dagaallo iyo loollan, sababta keentana geela ayaan u badnaa; waxayna taasi aad uga muuqataa suugaanta Soomaaliyeed ee dagaalka ku saabsan. Mowduucaas mar kale ayeynu isla eegi doonnaa.

QORAAAYOW YAAD LA JIRTAA ?

Cabbi Yuusuf Riyaale

Kadamb curashadii Kacaanka 21ka Oktoobar 1969kii gaar ahaan qoristii Far Soomaaliga iyo guud ahaan guulihii laga gaaray soo nooleynta iyo horumarinta dhaqanka waddaniga ah ee Soomaaliyeed; waxaa caddaatay in dadweynaha Soomaaliyeed, ay ku dhiiradeen wax qorista; taasoo tilmaan u ah heerka horumarka leh ee korriinka dhaqanka, bislaanshaha garaadka dadka iyo xiisaha ay u hayaan wax qorista iyo hor u dhigidda dhaqanka Soomaaliyeed.

Wax qoristu waxay leedahay muhimada ballaaran, oo suura gal ka dhigeysa in ay bulshadu markasta ku micneyso taariikh — bulshadeedka saameynaya xiriirkeeda dhaqaale, siyaaso, dhaqan iyo anshax. Waana dhigaalka ugu qiimo badan iyo hannaanka ugu fudud ee wax la isugu tabiyo. Korriimada iyo horumarka laga gaaray wax qoristu ma aha arrin si sahlan ku timid; waxayse la soo tallaabo-qaaday xiriir nololeedka bulshadeed ee ku jira isbeddelka iyo horumarka joogtada ah; leh-an duruufo iyo waayo nololeed oo xaddidan. Sidaas dar-

teed qoraal kasta waa mid ka hadla waayaha iyo xaaladaha nololeed ee lagu siman yahay.

Haddaba si aynnu ugu daadegno dulucda iyo ujeedooyinka Qoraalka; bal aynnu is weydiinno su'aalaha ah waa maxay xiriirka ka dhexeeya qoraalka iyo Bulshada? Waa-na maxay dabeecadda uu qoraagu leeyahay? Su'aalahaani inkasta oo ay muddo dheer soo taxnaayeen; haddana waxay qiimo gooniya yeesheen casrigan aynnu ku noolahay, oo ay Bulshada adduunka u kala leexatay waddooyin horumarineed oo kala leh jaho siyaasadeed, xiriir dhaqaale iyo dhaqan. Sidaas darteed way adag yihiin in si fudud looga jawaabo; waxayna u baahan yihiin dersi ballaaran iyo saldhig aragtiyeed oo qoto dheer, oo loo yeesho sifaha iyo dabeecadda xiriirka nololeed ee bulshada adduunka iyo gaar ahaan dhismaha iyo xaaladaha bulshadeed ee dalka markaas laga hadlayo. Dulucdeeduna waa mid ku xiran garashada loo leeyahay qawaaniinta guud ee xukunta horumarka xiriirka nololeed ee bulshada. Maxaa yeelay fahamka

aragtiyeed ee kala duwan ee laga qabo xaaladda nololeed ee bulshada waxay keeneysaa jawaabo kala duwan in laga bixiyo su'aafahiis iyaga ah.

Dad badan oo leh aqoonyahanno iyo xeeldheerayaal ayaa marka la soo qaado su'aasha ka hadlaya dabeecadda uu leeyahay xiriirka ka dhexeeya Qoraalka iyo Bulshadu waxay qabaan in qoraalku yahay wax dhexdhexaad ah, oo aan lagu difaacin xiriir nololeed oo mucayan ah; hase yeeshee u arka xaaladaha nololeed si siman. Sidoo kale qoraaguna waa qof aan isugu cidna danaheeda ka tarjumin, balse markasta wuxuu qoro, ula niyooda oo kaliya inuu dadka u soo bandhigo oo gaarsiyo dareenka uu ka qabo ifafaalooyinka nolosha. Taasoo qofna jeclasan karo, qofna necbaan karo.

Dulucda iyo nuxurka ka muuqata fikraddani waxay tahay; sifaha qoraalka oo ay u arkaan si qof ahaaneed iyo ayagoo fageynaya dabeecadda dabaqiga ee uu qoraalku leeyahay; kuna xiran xaaladda nololeed ee jirta.

Tusaale gaaban, haddii aan soo qaadanno, waxaa jira qoraallo ka hadlaya arrimaha siyaasadda dhaqaalaha iyo Bulshada ku saabsan. Qoraaladaasu marka ay ka hadlayaan arrimahaas waxay soo qaadaan oo kaliya dhibaatooyinka ka jira; gaar ahaan marka ay ka hadlayaan, waddammada soo koraya, waxay tilmaamaan dib u dhaca dhaqaale, iyo dhaqan ee haysta. Hase yeeshee kama hadlaan sababaha saldhigga u ah dhibaatooyinkaas iyo xaaladaha qasbaya ee hortaagan ka bixidda dhibaatooyinkaas. Kuwooda ugu roon ee ka xishooda inay ku ekaadaan oo kaliya tilmaamidda dhibaatooyinka haysta waddammada soo koraya, aqoonna isbida waxay sababaha saldhigga u ah dib-u-dhacaas ku sheegaan inuu yahay aqoon darrida iyo xirfad la'aanta mase suurta gasho in horumarka laga gaaray sayniska iyo teknoolojiyada ay xalliyaan dhibaatooyinka asaasiga ah ee haysata waddammada horumaray qaarkood waxayna ku eedeeyaan dadyowga waddammadaas oo ay ku tilmaamaan inaysan u jajabnayn, una hagar bixin tacbashada. Waxayna ku taliyaan in dib-u-dhacaas lagaga bixi karo oo qura, iyadoo kor loo qaado aqoonta, lana helo aqoonyahanno. Fikraddanu ma xuma, oo way habboon tahay in aqoonta hore ay u mariyaan, balse aqoontu ma xallin kartaa arrimaha asaasiga u ah dibu-dhaca bulsooyinkaas? Jawaabtu Sida xaqiiqda ah, waayo-aragnimada horumarka taariikheedna muujisay in saldhigga dib u dhaca dhaqaale iyo dhaqan ee waddammada soo koraya tahay mid ka dhalatay — dhaca, hagar daamada, iyo cadaadiska gumeysiga; taasoo weli uu gumeysiga cusubi ku hawlan yahay sii waarinteda. Sidaas darteed xalka asaasiga ah ee ka bixidda dhibaata

waxay ku xiran tahay beddelitaanka xiriirka nololeed iyo dhismaha bulshada; oo ah tirtiridda jidka laga dhaxlay gumeysiga iyo ku tallaabsiga jidka horumarka ee liddiga ku ah gumeysiga, gumeysiga cusub iyo qaab kasta oo isku dulnoolaadku leeyahay; taasoo dulucdeedu tahay Baabi'inta xiriir nololeedka duugga ah iyo dhismaha xiriir nololeed cusub, oo horumarsan.

Haddaba innagoo halkaas kaga hareyna tusaalahaas gaaban, bal aynnu si aragti cilmiya ku fadhida u lafa-gurro su'aalihii ku saabsanaa xiriirka qoraalka iyo bulshada; iyo sifaha qoraagu leeyahay?

Muran kama taagna in qofku ka mid yahay bulshada. Bulshaduna waxay leedahay nidaamyada dhaqaale, siyaasada, dhaqan iyo caadooyin. Nidaamyadaasu waa kuwo ka jira xiriir nololeedka bulshadeed ee isbeddelka iyo horumarka joogtada ah ku jirta. Wuxuuna qofku ku khasban yahay inuu u hoggaasanaado nidaamyada bulshada, taasoo ku xirnaantiisu noqon karto mid toos ah ama mid dadban; maxaa yeelay — ku xirnaantiisu waa mid isaga ka baxsan, oo xididdo ku leh xiriir nololeedka bulshadeed.

Casrigan waa casri ay bulshadaha Adduunku u kala qaybsameen, oo ay kala raaceen labo hab oo nololeed, oo uu ka dhexeeyo loolan joogto ahi. Haddii aynnu ka soo degno aragtidaas guud, oo aynnu u soo degno bulshooyinka ku dhisan dabaqadaha, waxaynu durbadiiba arkeynaa in Bulshadaasi u kala qaybsan tahay dabaqado — ah:- Mid wax ku dulnool iyo mid lagu dulnooli yahay, mid wax cadaadisa iyo mid la cadaadiyo; waxaana ka dhex oogan halgan aan innaba waan waan lahayn, oo saamay

naya qaybaha nololaha, oo leh Siyaasadda, Dhaqaalaha, Dhaqanka, Aydoolojiyada iwm. Jahada loolankaasu waa mid ah xoojinta iyo sii waarinta isku dulnoolaadka iyo cadaadiska oo dhinaca ah, ayna horseed u tahay dabaqadda maalqabeenka iyo dhinaca kale, oo ah dadweynaha xoogsatada ah, oo u halgamaya iska tuurka heeryada isku duulnoolaadka, iyo dambeynta iyo dhismaha bulsho xor ah oo cusub. Waxaa hubantida taariikhdu caddeysay in ay lama huraan tahay guuleysiga dadweynaha xoogsatada ah.

Runnimada arrintani waxay ku qotontaa dulucda qawaaniinta xukunta horumarka taariikhda bulshada; waxaana u daliil ah waayo-aragnimada casrigeenna, oo socodka iyo horumarka xaaladda taariikheed ay u xaglineyso dhinaca dadyowga u halgamaya xornimada; dimoqraadiyadda iyo horumarka bulshada, geesta kalena waxa inoo cad, burburka siyaasadeed, iyo qalalaasaha dhaqaale ee haysta dabaqadaha maalqabeenka ah; taasoo soo dadajineysa burburka iyo hoobashada xoogagga dibusocodka ah.

Haddaba inagoon ka fogaan dulucda arrinta, qofka bulshadaas kala qaybsan ka tirsan xiriirka uu bulshadaas la leeyahay waa mid caynkee ah? Mase suurta gashaa inuu qofku ka baxsanaado qaybaha ay bulshadu u qaybsan tahay, iyo inuu lahaado fikrad wada raali gelisa bulshada. Inkasta oo ay su'aalahaani aad u adag yihiin, jawaabo kala duwanaa laga kala bixiyo, taasoo ku xiran aragtiyada kala duwan ee laga qabo horumarka iyo isbeddelka bulshada, haddana bal aynnu si gaaban uga jawaabno.

Doodi kama taagna in qof-

ku ka mid yahay Bulshada; balse qofka ka tirsan bulshada dabaqadaha u qaybsan, wuxuu ka sokow ku xirnaantiisa guud ee bulshada si toos ah ugu xiran yahay dabaqadaha ay bulshadu u qaybsan tahay taasoo uu u hoggaansan yahay nidaamka ay dabaqaddiisu leedahay, wuxuuna u hawl galaa ka tarjumidda iyo meel marinta danaha dabaqaddiisa, way dhici kartaa in qofku raaco dabaqad aan danihiisa asaasiga ahi ku jirin; hase yeeshee arrintu ma aha in aynu u firrinno si qof ahaaneed ee waxaynu ka dareemeynaa dhinaca ah dan dabaqadeed oo wadata ujeeddooyin cad-cad oo guud ahaan saameynaya qaybaha kala duwan ee noloshu leedahay; sidaas darteed ayeynu u leennahay, si garasho ah iyo si aan garasho ahaynba wuxuu qofku ku khasban yahay inuu raaco mid uun labadaas dabaqadood ay bulshada casrigeennu u kala qaybsan tahay.

Haddaba qoraayoow, madaama waxa aad qoreysid yihiin wax la xiriira xaaladaha nolosha ee bulshada; oo aan lagu soo waxyoona; isla markaasna ay bulshadu u kala qaybsan tahay, danaha dabaqiga ah ee aan hore ku soo xusnay, waa mid aan hore u dhicin, maantana aan dhici karin, weligeedna aan dhicin inta xaaladda nololeed ee bulshadu tahay mid kala qaybsan oo aan mideysneyn inaad qof ahaan iyo qoraa ahaanba dhexdhexaad noqotid; waxaad qortaana qodob kasta oo aad qaaddaaba waa mid la xiriira xaaladaha nololeed ee bulshada kala leh danaha iska soo horjeeda. Maxaa yeelay micnaha qoraalku ma aha mid aan ujeeddo lahayn balse sidiisaba qoraalku waa hub waaga bulshada dabaqadaha ku dhisan loo adeegsado daafacaadda, faafinta iyo horumarinta danaha dabaqadeed ee sameynaya

siyaasadda, dhaqaalaha, dhaqanka, anshaxa iyo guud ahaan qaybaha kala duwan ee nolosha.

Halkan ugama jeeddo in muhiimadda iyo ujeeddooyinka qoraalku uu ku kooban yahay oo keliya waaga bulshada dabaqadaha ku dhisan, wuxuu qoraalku muhiimad ballaaran leeyahay waaga dhismaha bulshada Hantiwadaagga. Taasoo uu qaato nuxur iyo qaab cusub; wuxuuna cabiraa soona bandhigaa iska horimaadka ka jira dhinaca horumarka Sayniska, iyo teknolijiyada dhinaca miyiga iyo magaalada; shaqada maskaxda iyo tan muruqa iwm., oo dhammaantood ah kuwo uu ka maran yahay iska horimaadka cadowtinnimada ku dhisan, madaama ay

meesha ka baxday qeybsankii bulshada ee ku dhisnaa danaha kala duwan ee iska soo horjeeda.

Wuxuu kaloo qoraalku ka hadlaa oo uu sahamiyaa sidii loo xallin lahaa, loona furfuri lahaa iska horimaadka kolba ka dhasha horumarka bulshada cusubi gaarayso.

Haddaba, haddii aan soo ururinno, qoraayoow qalinkaagu waa inuu casrigeenna laba mid uun u adeego; taasoo ah inuu u adeego dadweynaha xoogsatada oo uu difaacoda danahooda horena u dhigo ujeeddooyinka iyo himilooyinkooda ama inuu u adeego danaha kooxaha ee maalqabeenka ah ee u haliilaya ku dulnoolodka xoogsatada.

Saadaal Masrax Cusub

— Maxamed Daahir Afrax

Shuushow bax!!!... waa bilow farxad leh. Waa Fankeennii oo boorkii iska jafay. Waa masraxa Waddaniga ah oo bisha Luulyo daaha ka fayday daraamihiisii ugu horreeyey. Wa xaa lagu magacaabay «TAA-RIIKH LAMA ILLAWAAN». Jilayaashiisu waa hoobollada Waaberi.

Masrax-jecesha waxgaradka ahi in dhoweydba waxay saluugsanaayeen tayada riwaayadaheenna. Waxay ka xumaayeen hoos-udhaca masraxeenna. Waxay la yaabnaayeen mu'allifiintaan jacaylka dhalanteedka ah ku walaatay. Waxay tabayeen riwaayadihii dadweynaha ku garabsiin lahaa halganka ay kula jiraan dibudhaca iyo dhaxalka gumeysiga, kuna barbaarin lahaa ka guuridda dhaqa-

mmada foosha xun ee turunturraynaaya socodka horumarka bulshada.

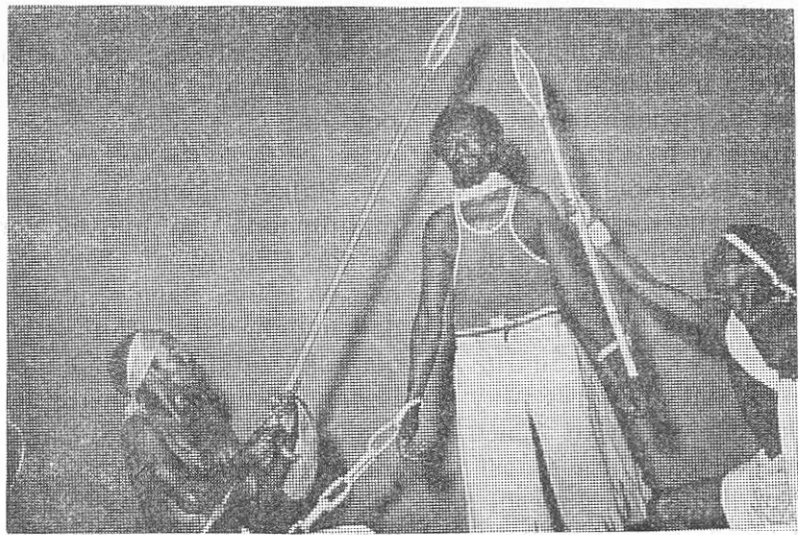
Dadka qaarkii waxay u farsirteen dibudhaca Masraxa ka muuqda, in ay tahay arrin ku xiran da'yaraanta fankeenna masraxa iyo guud ahaanba heerka horumarka bulshada. Muran kama taagna in ay arrintaasi lug ku leedahay ifa-faalaha dibudhaca Masraxa. Waxaase laga shakiyey in aysan ahayn sababta qura. Shakigaasi markii taariikhda masraxeenna dib loo sii raacaba wuu sii weynaanayaa. Waxaa muuqanaysa riwaayaduhu sidii ay u kala horreeyeen in ay u kala qiimo badan yihiin, meeshii laga filaaeyey in ay u kala qiimo bataan sidii ay u kala dambeeyeen.

Waagii gumeysiga Masraxu

wuu gudan jiray xilkiisii ahaa dagaalgelinta dadweynaha iyo qiimaynta gobannimada. Waagii musuqmaasuqana wuu gudan jiray xilkiisii ahaa qaa-winta maamul xumada iyo abuurista ruux kacaannimo oo lagu beddelo. Waajibaadkaas Siyaasiga ah ka sokow, labada waaba masraxu wuxuu gudan jiray waajibkiisa ah la dagaallanka dhaqammada foosha xun ee bulshada ku dhex jira. Qaabka fan ahaaneed ee uu fikradahaas oo dhan u sawirtaana wuxuu ahaa mid aad u hufan oo waqti dheer laga shaqeeyey.

Hase yeeshee, waagaan kacaanka ah, masraxleydu way gaabiyeen waajibkoodii ahaa inay masraxa u jeheeyaan sidii maskaxda dadweynaha loogu barbaarin lahaa isbeddel kacaaneedka Siyaasadda cusubi u horseedeyso, loogana dhaqan lahaa haraaga dhaqammadii gaboobay iyo fikradihii ay beereen hababkii dhaqan-dhaqaale ee jiray waqtiyadii gumeysiga iyo gumeysiga cusub.

Saluugsanaanta masraxeenaa aad bay iigu weynayd habeenkii Shanta Luulyo ee aan u daawasha tagay «Taariikh Lama Illaawaan» Ma filayn in aan halkaas kala kulmi doono riwaayad cajabisa.

Waxaan maskaxda ku sii hayey riwaayadihii faraha badnaa ee aan taas ka hor iska daba daawaday, mid walbana ka shallaayey waqtigii daawashadeeda iiga dhumay.

Laakiin, «TAARIIKH LAMA ILLAAWAAN» waan ku mala habaabay. Markii daaha u horreeya laga furay ilaa kan u dambeeya laga xiray waxaan ku dhaygagsanaa bandhig i cajabiyeey. Waxay ahayd waji cusub oo masraxeenno la soo baxay. Waji iftiimiya, ku bishaaraynaya mustaqbal fan oo wanaagsan, soo celinaya kalsoonidii awoodda fannaaniinteenna ee shakigu galay.

Mowduuca riwaayaddu masraxeenno kuma cusba; laakiin qaabka ay u farsamaynayso

ayaa ku cusub, kana geddisan kii riwaayadihii hore. Mowduucu waa guudmar lagu sameynaayey taariikhda Ummadda Soomaaliyeed iyo marxaladihii kala duwanaa ee halgankeeda. Arrintaasna in badan bay masraxleydu taataabteen; inkastoo aan qabo in aan ilaa iyo maanta lagu sawirin shaqo muuqaalkeeda fan ahaaneed iyo bisaylkeeda dhan walba ahi ay u dhan yihiin.

«TAARIIKH LAMA ILLAAWAAN» waxay ahayd «Darama» aammuusnaan lagu jilaa-yo, waxa ugu weyn ee ay masraxeenno ku soo kordhisayna waa qodobkaas. Muuqaalkeeda fan ahaaneedna wuxuu ahaa heer Sare oo na xusuu-sinaaya masraxeenii waayo waayo.

Marka daaha u horreeya la qaadaba, waxaa si lama filaan ah u muuqanaysa koox muusikley ah oo saf ballaaran u fadhida, qalabkoodu u dhan-yahay, nooto qoran oo ay raacayaanna hortaal, horjoogo hoodii ay ka tilmaan qaada-naayeenna u diyaar yahay. Habkaas qudhiisu waa tallaabo cusub oo ay muusikleydeen billawday in ay uga dayadaan kuwa dunida. Kaddib markii dhowr Laxan oo micne weyn ku fadhiga la garaa.

cay, ayay bilaabanaysaa qisadii Riwaayaddu.

Waa beel barwaaqeysan, dhul ay leedahay deggan, nabad ku dakaynaysa, barwaaqo ku cayaartumanaysa. Marka dambana waa adduun iyo caadadiise laga kala dhantaalayo. Yaa ka kala dhantaalaya! Col baa u soo dhacaya, nabadgelyadii cirka ku shareeraya, barwaaqadiina cagta marinaya. Waa la isu qayla geysanayaa, Colkii baa loo qalab aruursanayaa, dagaal baa lagala hortagayaa. Dagaallada hore waa lagu jabayaa. Jabkaas waxaa astaan u ah nin shan meelood ka xiranoo saalada geeskeeda shishe ka muuqda.

Halgan kharaar baa bilaabanaya. Labadiisa dhinac waa Ciidankii beesha oo u halgamaaya sidii ninka xiran silsiladaha looga jari lahaa iyo colkii xiray oo ka dagaallamaaya. Dagaalladu way soconayaan, silsiladihii midba mar baa la furayaa. Tii la furaba waa loo faystaynayaa. Marka dambe labaa soo haraysa, dagaalkuna waa soconayaa.

Sheekadu ilaa xad way daboolan tahay, jiliddeeduna way aammusan tahay. Taasiina waxay xoojinaysaa dareenka daraamanimo iyo xiisaha la socodka sheekada. Fasiraadda qisada waxaa daawadayaasha la kaalmaynaaya sawirro xagga dambe ka soo baxaya, ee dhacdadii la jilaayaba tilmaamaya taariikhda ay ku beegan tahay.

Ammuuraha cusub ee «TAA-RIIKH LAMA ILLAAWAAN» masraxeenna ku soo kordhisay waxaa ugu muhiimsan:

1. Muusikada hordhaca ah ee habka cilmiyaysan loo tumayo, keligeedna casharka bixinaysa.

2. Qaabka aammuska ah loo jilaayo.

3. Sida looga faa'ideysanaayo goob kastoo ka mid ah Saalada Masraxa

4. Jaangoynta jawiga, ama qaab-abaabuleedka guud ee Riwaayadda oo si weyn loogu guulaystay. Taas waxaan uga jeedaa sida ay isu kaashanayaan, isuna buuxinayaan Sheekada, Muusikada, iftiiminta, diikoorka iyo sawirada xagga dambe ka soo baxaya. Inkastoo aan la oran karin qaybahaasoo dhammi boqol kiiba boqol sidii la doonaayey bay ahaayeen, haddana guul weyn baa laga gaaray.

5. Waxaa iyana xusid mudan xagga jilidda oo aad u heer sarreysay. Hoobolladii Waaberi ee riwaayaddaas ka qaybgalay, waxay muujiyeen wacdarihii lagu aqoon jiray fannaaniinta dunida. Waa wax qiimo weyn ku fadhiya xammaasadda dagaalyahannimada ah ee uu muujinaayo ninka matalaaya abbaanduulaha beesha.

Intaas aan soo tilmaamay oo dhammi, waxay daawadayaasha ku beertay xammaasad Waddanninimo iyo macaansi fannimo oo aysan beeri karin riwaayadihii ka hadli jirey jacaylka riqiiska ah; taasina waxay beenisay tuhunkii masraxleydu ka qabeen riwaayad aan Caashaq ahayn in aysan dadweynaha u soo jiidan karin. S a c a b k i i k u l u l a a i y o x a m m a a s a d d i i r i w a a y a d d a a s l a g u d a a w a n a a y e y w a x a y m a r a g c a d u t a h a y m a s r a x u i n u u x u k u m o d o o q a d a d w e y n a h a, i s l a m a r k a a s n a r i w a a y a d i b a r i w a a y a d d i i a y k a q i i m a b a d a n t a h a y k a s h a c b i y a d b a d a n a a y s o. C a r r u u r t i i l a g u b a r b a a r i y e y r i w a a y a d a h a j a c a y l k a i y o k h u r a a f a a d k a k a w a r r a m a a y a; k a d i b n a u q a a t a y m a s r a x a b a i n u u y a h a y m e e l h e e s i y o q o s o l a a n x i k m a d k u f a d h i y i n l o o s o o d o o n t o; w a a l a g a y a a b a a i n a y h a b e e n n a d a h o r e t a b a a n h e e s i h i i i y o h a d a l l a d i i j a c b u r k a a h a a, e e a y u b a r t e e n, k u n a s o o t a l a g a l e e n; h a s e y e e s h e e, a a y a t i i n k a i y o

magaca waaraya, waxaa iska leh, shaqada qiimaha ku fadhida, casharkana lagala haraayo.

- Ammaanta aan riwaayaddaan ku ammaannay arrimaha cusub ee ay ku dhiirratay micnaheedu ma aha in ay «Ceeb-kasaliin» tahay, oo aysan meelna dhaliil ku lahayn, maya waxaa jira goldaloolooyin aan waaweynayn, loose baahnaa in la daboolo. Midda ugu weyn haddaan ka soo qabsanno, qaybaha dambe ee riwaayaddu, waxay u ekaayeen wax deg-deg lagu sameeyey oo aan isu dheellitirrayn, una miisaannayn qaybaha hore.

Arrinta kale oo isla middaas sameyneysa, waxay tahay sheekada oo jiidamaysa ilaa marxalado taariikheed oo fara badan, taasina ay khasbayso, in ay sheekadii guud mar uun noqoto, waana khalad ay had iyo jeer galaan riwaayaddaheenna taariikhda ku saabsan.

Inkastoo riwaayaddu ahayd mid munaasabad loogu talagalay, haddana fan ahaan, waxay igula qurxoonaan lahayd in ay sheekadu ku koobnaato hal marxalad oo ka mid ah marxaladihii halganka Ummadda Soomeeliyeed. Haddii sheekada marxalad go'an lagu koobi lahaa, waxaa suurta gal noqon lahayd in marxaladdaas hoos ahaan loogu daadago, lagana soo saaro sawir faneed oo xiisa leh; halkaasna waxaa dhalan kari lahaa mawaaqif «Milo-darama» ah, muuqaalka loollankuna intaas wuu ka kululaan lahaa xiiso gelinta riwaayadduna way ka badan lahayd.

Masraxa Soomaaliyeed, waxaan ku boogaadinaynaa talaabadaas aan sheegnay, laakiin yididiilada leh, waxaana u rajaynaynaa in uu tallaabooyin ka waaweyn hore u qaado, kuna guulaysto farriinta taariikhiga ah ee ay ka sugayso Ummadda hayaanka ah.

ARAGTIDA CILMIGA AH

Loollanka dabaqadeed waa xoogga wadaha horumarka bulshada

Maxamuud C. Cali (BAYR)

Qaybta Iaad

Horumarka bulshadu waa arrin murugsan oo marta taxane dheer oo wejiyo badan. Taas ayaa keentay in culimada bulshadu ku dhaqaaqaan inay dejiyaan arrimaha sida lixaadka leh uga qayb qaata horumarka bulshada. Halkaas waxa laga garan karaa in qodobada ugu waaweyn ee saameeya ama keena horumarka mujtamacu ay aad u kala duwan yihiin, una badan yihiin sida taxana taariikheed ee horukaca bulshadu maraa uu u yahay mid daalac-naasil badan. Maqaalkan isaga ah waxaan isku deyi doonaa inaan ka hadalno sida loollanka bulshadu uu uga qayb qaato hore u dhigidda bulshada. Mawduucan waxa weliba sii siinaya ahmiyad gooni ah xilligan ay nu marayno, waxay tahay iyada oo culimada hantigoosadku aad ugu tahanbaabaan inay ceeb iyo dhaleecayn u geystaan loollanka dabaqeed iyagoo ku tilmaamaya inuu loollankaasi maanta yahay mid ka soo horjeeda oo liddi ku ah korriinka caafimaadka qaba ee bulshada. Culimada bulshada ee hantigoosadka oo loollanka bulshadu maankooda qaracan ku ridey waxay hilmaamayaan amase is-hilmaansiinayaan ilbaxnimadii dheerayd iyo aqoontii ballaarnayd ee bani'aadamku soo maray taariikh ahaan. Sida culimo badan oo burjuwaasi ah, oo K. Popper ka mid (waa caalin Ingiriis ah), qabaan waxay tahay halkii laga sii wadi lahaa halgan dabaqeed oo kolkaasi uu

kaasina keeni lahaa inuu dabiici ahaan si qaab duwan oo qallafsan u dumiyo waxa jira, waxa habboon in xaaladda taagan sideeda loo aqbalo. Xaaladda taagan ee la leeyahay sideeda ha loo qaato waa tan dawladda hantigoosadku si buuxda ugu amar ku taaglaynayso; iyada oo ay weheliyaan shirkadaha qowmiyadaha badan ee hamuuntooda iyo hunguriweynidoodu xad-dhaafka tahay. Kuwaas oo si kadeed iyo naxariisdarro lagu yaqaan gumeysiga cusub isku xira amase u sandulleeya dalalka adduunka kale xaruntooda. Isku xirnaantaasi waa tan keenta in dalalka soo korayaa aanay marna ka madaxbannaanaan gumeysiga cusub oo ay kula dhaqmayaan dawladdaha hantigoosadka ah iyo shirkadaha hoofta waaweyni. Waxa hubaal ah in ku-xirnaantaasi ay muddo ka dib suuli doonto, iyadoo ay ugu wacan tahay isbeddelka kulul ee ka socda dalka gudihiisa iyo adduunka dibedda ee hubanti keenaya marxalado isu dabajooga isbeddel wadani ah oo dimuqraadi ah iyo mid hantiwadaag ah oo ku xiga. Iyadoo ay runtu sidaas tahay ayaa K. Popper iyo inta la ra'yi wadaagtaa isku taxallujiyaan inay biyo qabow korka kaga shubaan habka hantiwadaagga ah. Waxay aad ugu dadaalaan inay ilaha dadweynaha u furan si looga baxo cudadka iyo baahida, silica iyo kadeedka dhagax ka saaraan. Waxayse ka tegayaan inuu habka hantiwadaaggu uu yahay kan had walba isasoo hor dhigaya dadyowga adduunka

saddexaad ee u hanqal taagaya inay habka oodanka ah ee hantigoosadka tiiranyiisa ka gudbaan. Bal aan yare guda galno arrinta loollanka dabaqadeed iyo kaalinta uu ka qaato soo dedejinta habka hantiwadaagga, samata bixinta dadweynaha iyo gaaritaanka shuuciyada, sareedada, iyo hodonnimada taamka ah.

Culimada taariikhda ee Fransiiska ee casrigii soo noolaynta (Restoration) waxay si dhab ah u sheegeen inuu loollanka dabaqadeed sii socon doono, xoogaysan doono, dhul ballaaran ku baahi doono, keena doono horukac wada saameeya carrada uu ka shaaco oo idil. Waxa culimadaas ka mid ahaa Francois Guizet, Thierry, Mignet, iwm. Sida Culimadaasi u falaanqaysey arrimaha la xiriiira loollanka dabaqiga ah aad ayey uga duwanayd aragtida kuwii casriga iftiinak Fransiiska (French Enlightenment) ee iyagu qabey in taariikhdu aanay ahayn wax kale oo idil ee ay ku eg tahay sida ay shabaakada mugdiga (aqoondarrada) isaga furfurto. Culimadaasi way ka aragti durugsanaayeen Hegel marka si miyir dhab ah loo dhuuxo ifafaalahooda. Waxaana ugu wacnayd iyadoo Hegel qabay in taariikhdu ku socoto ra'yi mutuxan oo meelna salka ku hayn.

Xilliyadaas hore waxa ka loo dhici jirtey in mararka qaarkood ay culimada burjuwaasiyiinta ee fikrad-abuurku

ay ku soo dhici jireen meelo aan runta ku durugsanayn taasoo ay yaalaaba u sabab ahaan jirtey indheer-garadnimadooda; hase yeeshee casrigan dambe aad ayey uga giiheen inay runta oo dhan ku dhawaaqaan. Taas ayaana ka dambeeysey culimadii bulshada faransiiska ee matilayey burjuwaasiga inay markii ay taliska gacanta ku dhigeen isku dayey inay cidla' ka hindisaan aragtida dhigaysa waari-taanka, salamaguurka, iyo magudhaanka xiriirka bulsheed ee hantigoosadka. Guizot wuxuu qabay in habka hantigoosadku yahay kan ilbaxnimada bani'aadamku ku dhammaan doonto. Wuxuu yiri maanta ka bacdi adduunku waa inuu u bartaa in uu la noolaado habka hantigoosadka.

Jaalle Karl Markis oo si cad oo kooban arrnitaas uga hadlay wuxuu sheegay, «Sidaas ayaa taariikhi u jirtey, ayanse dib ugu jiri doonin. Taariikhi way jirtey intii ay dhisnaayeen heyado habka dhulgoosadku ku adeegto; hay'adahaas oo aynu ka arki karno xiriir wax soo saar oo ka duwan kan bulshada hantigoosadka, bulshadaas oo ay dhaqaala-yahanku isku dayaan inay ku tilmaamaan inay tahay mid dabiici ah oo waaritaan leh».

SIDA LOOLLANKA DABAQIGU UGU ADEEGO HORUMARKA BULSHEED

Waa maxay sababaha inna gaarsiin kara in loollanka dabaqigu u adeego horumarka bulsheed? Sida qeexan ee baayaanka Shuucigu caddaynayo, taariikhdu intii ka dambeeysey bulshadii bilowga adduunka ahayd ee aan waxba la kala bursan jirin, waxay ahayd taariikh bulsheed oo ku dhisan loollan dabaqeed: «Xor iyo addoon, dhalad iyo shacbi, ugaas iyo adeege, maalqabeen iyo

dibjir, iyadoo kooban kadeede iyo kadeedane ayaa si joogta ah isaga soo horjeedey dagaal aan kala go'ayn, mar ha qarsoonaado, marna ha soo shaac baxo, dagaal xilli kasta u dhammaan jirey in isgeddis kacaaneed saameeyo bulshada inteeda tirada badan, ama inay dabaqadaha wada loollamayaa isla burburaan».

Ereyadaa an soo sheegay, ayey dulucda arrintu ku jirtaa. Sida caadiga ah mar haddii loollanka dabaqeed yahay mid urursan, nidaamsan, isku dumaridan waa inuu khasab ku keenaa isbeddel kacaaneed oo bulshada ku dhaca, sida ay uga wada marag kacayaan kacaannadii Maraykanka iyo Faransiiska ee sannadadii 1776 iyo 1789 iyo kuwii hantiwadaagga iyo kacaannadii wadani-ga ee dimuqraadiga ee qar-nigan aynu ku jirno. Taas waxa barbar socda in marar badan gadoodka ay dadka, cadaadiska ku jiraa ku kacaan la jebiyoo, iyadoo ay u sabab tahay bisaylka iyo isku xirnaanta gudaha oo kala dhantaalan. Waana arrintan ta dadka hantigoosadka iyo dhiigmiiradka imbeeriyaaliyaddu siiso riiq dhabi ay ku sii jiraan. Ammurtani waa mid si sax ah ugu marag kacay saxnimada iyo cilminimada aragtida Maarkis iyo saadaashiisa.

Sida loollanka dabaqeed u saameeyo si fiyo horumarka bulshada waxaynu ka garan karnaa xaqiiqa ah: «Dabaqaduhu waa koox tira badan oo taariikhda bulshada meel ka dhigtay, meeshaas oo lagu garan karo halka ay ka taagan yihiin qalabka wax-soo-saarka, kaalinta ay ka qaataan maalbulsheedku shaqada, iyo qaybta kaga soo hagaagta barwaaqada la soo tacbo iyo helitaankeeda». Intaas oo dili waxay door weyn ka cayaaraan dhis-

maha bulshada, waxayna muujiyaan horumarka bulsheed marriinkiisa, baaxaddiisa iyo dhinaca uu u janjeerba. Dabaqaduhu waa cabbirka ugu muhiimsan si loo garto iska horimaadka bulshada dhexyaal, laguna xukumi karo hannaankooda. Wacdaroo taariikheed oo qaayo weyn leh ayey dadkaas faraha badan ee dabaqaduhu ka koobmaan ka cayaaraan no-losha bulshada. Kooxahaas tiradoodu gaarayso malyuunno, waxa la soo darsa xil iyo hawlo ay taariikhdu hor dhigto oo khasbiyo ku ah inay kaalin ka qaataan. Xilkaasi ma aha mid jacayl iyo hawaawi ku yimaadda ee waa mid si mawduuci ah aariikhdu lal timaaduuci ah taariikhdu la timaaraan ka dhigto. Boogaadin iyo dhiirigelin waxa leh oo waxtarkeeda horena loo arkay, haatana taagan, hadba sida guusha leh ee loogu adeego danta dabaqiga ah. Adduun ahaan waxa marag ma weydo ah in danta dabaqiga ee ugu ugu saamayn iyo wax-ku-ool weyni tahay tan waafaqsan danta bulsho weynta bani'aadamka. Matal ahaan kacaannadii Faransiiska ee 1789kii wuxuu xilligaas u adeegayey rabitaanak iyo himilada bani'aadamka. Hase yeeshee, runtu waxay tahay in kacaan burjuwaasi ahi aan maanta riyaaqaasi iyo saamayntaas fiican oo kale marna yeelan karayn.

Waxa isweydiin leh, sidee baa loollanka dabaqeed u naaxiyaa si qoto dheerna wax uga taraa taxanaha taariikheed ee xaqiiqada korriinka bani'aadamka ee iswada? Hor iyo horraan waxa loo baahan yahay in la fahmo in korriinka bulshadu ka dhasho isdiidka, iska soo horjeedka iyo loollanka ka dhexeeya dabaqadaha bulshada hantigoosadka. Buuggiisa uu kaga faallootamayo dhaqaalaha Siyaasadeed «Cont-

tribution to the critique of political Economy» — waxa Jaa-llle Maarkis ku sheegay: «Mar-ka marxalad gaar ah oo korrii-meed la gaaro, xoogagga wax soo saarka bulshadu waxay ka hor yimaadaan xiriirka wax soo saarka. Taasoo, haddii si kale loo dhigo micnaheedu yahay inta loo kala jiro bar-waaqada ay soo saarkeeda ku hawllanaayeen. Xiriirkaasi oo asalkiisu yahay muuqaal ka soo ifbaxay xoogagga tacabka, ayaa isu roga dabar korriin-kooda xayiraya. Markaas ayaa casri kacaan bulsheed bilaab-maa. Isbeddelka salka dhaqaa-leed ku yimaadda ayaa siyaalo kala duwan ama kala qoto duwan u beddela dhismaha guud (Taliska, Siyaasadda, Hanuuninta, Dhaqanka IWM) Halkaas waxa ka caddaan kar-ta in xawliga korriinka xooga-gga tacabka ka dheereeyo ka-na dhambalo xiriirka wax-soo-saarka. Sidaas awgeed ayaa lagama maarmaan ay u noqo-tay in kacaan bulsheed u dha-sho si uu isu waafajiyo kor-riinka xoogagga tacabka iyo xiriirka wax-soo-saarka (mar-ka xoogagga wax-soo-saarka dadka tacbaa barwaaqada ay soo saaraan ay ku gacan sar-reeyaan ayaa qalabka wax-soo-

saarku heer sare garaa, aqoon-tuna korortaa, tacabkuna ba-taa. (Maadaama habka hanti-goosadku u adeego danaha da-baqadda maalqabeenka tirada yar, waxa lagama maarmaan noqota in xiriirkaa wax-soo-saarka la dhalan rogo, oo loo gediyo mid daryeelka xoogsa-tada wax tacabta u daneynaya. Habka hantigoosadku wuxuu ku caan baxay inay iskaga soc horjeedaan dabaqadda burju-waasiga iyo dabaqadda sha-qaalaha oo u halgamaya hana-shada xukunka siyaasiga ah, iska horimaadyada iyo isdiid-ka habka hantigoosadka dhex-diisa ka sii qaraaraanaya ee ay laba daraale ugu wacan tahay maalka ama raasumaalka sida xad-dhaafka u badanaya, ku-na ururaya dad yar gacantood ee isla markaas jebinaya xu-duudaha ama soohdimaha da-lalka kala duwan u dhexeeya, dhaqaalahoodana lab iyo qas ku ridaya, amuurtaas weeye tan khasab ka yeelay in ka-caan hantiwadaag ah oo ay hoggaamineyso dabaqadda shaqaaluhu bulshadaas ka cur-to. Kacaankaas bulsheed ee uu uurka ku sito nidaamka hantigoosadku waxa lama hu-raan ka yeela iyadoo dabaqa-dda burjuwaasiga ahi aanay

marna xal sax ah u heli karin mashaakilka bulshada hanti-goosadka ah ka dhex aloosan iyadoo ay si baaxad weyn aqoonta, garaadka iyo firfir-coonida xoogsatadu u korayso, iyadoo aanay xoogsatadu mar-na u diyaar ahayn inay u ad-kaysato qaabkii hore ee xiriir-ka ahaa ee ka dhexeeyey iyaga iyo dabaqadda burjuwaasiga. Borolataariga (Shaqaalaha Wershadaha waaweyn) oo xis-bigooda horumoodka ahi hog-gaaminaayo waxay awood u leeyihiin inay isbiirsadaan da-baqadaha iyo guutooyinka ka-le bulshada ee aan midiidinsi-ga ku noolayn, una dhexeeya maalqabeenka burjuwaasiga ah iyo xoogsatada muruqeeda-maalka ah. Waxa kale oo aan muran ka taagnayn in xoog-satadu marka ay ku guuleysa-to curinta kacaan hantiwa-daag ah, xilkaasu yahay mid dhinac walba waxtar ka dhaliya. Markaas oo qura ayaa si dhab ah xididdada loo aasaa, asaaskana loo ad-keeyaa abuuritaanka bulsho ka samatābaxsan loollan iyo colaad dabaqadeed.

(Qaybta labaad kala soco tirsiga soo socda).

(Ka Yimid Bogga 16aad

Go'aan uu gaadhay shirku waxa ka mid ah; cam-baareynta Ciidammada Shi-sheeye; sii wadidda hal-ganka xoreynta qaybaha we-li ku hadhay gumeysiga si loo dhammeys tiro nooc kas-ta oo gumeysi; baaq ah Af-rika inay isu kaashato ad-keynta dhaqdhaqaaqa Daw-ladaha dhexdhexaadka ah; cambaarayn culus, dham-maan Ciidammada Shishee-ye iyo soo faragelinta arri-

maha u gaarka ah Afrika; baaq saameeya sii xoojinta iskaashiga waddammada Af-rika iyo Carabta.

Sidoo kale shirku wuxuu ku baaqay inay walaalaha Carbeed kordhiyaan kaal-mada dhaqaale ee ay ka geystaan koritaanka Qaa-radda Afrika; in la xoojiyo taageerada halganka dadka Carbeed iyo Ummadda Reer Falastiin ee u halgamaya xuquuqdooda inay soo ce shadaan; shirku wuxuu taa-geero u ujeediyey Ururka u

halgama Xoreynta Dalka Na Namiibiya ee (SWAPO) Jab-hadda waddaniiga ah ee Sim-baabwe (PF); baaq ah kor-dhinta taageerada, kordhin-ta dhaqaale iyo siyaasadeed ee qalabka xoojinta halgan-ka hubaysan ee Koonfurta Afrika; sii wadidda cuna-qabataynta qawleysatada Salisbury iyo Pretoria.

Kulanka dambe ee U.M.A. waxa lagu qaban doonaa **Monrovia sannadka 1979.** Monrovia sannadka 1979.

Shacbiga Soomaaliyeed ee Jamhuuriyadla Dimoqraadiga Soomaaliya deggenna wax hiil iyo hooba ah oo uu la hadhay haba yaraatee ma jirin si ay walaalihiisa Reer Jabuuti u gaadhaan xornimo.

Maanta waxa ka dhexeeya walaalnimo, derisnimo wacan, is xaq dhowr xushmo leh, istaageer iyo iskaalmaysi lama nuraan ah.

Intaas iyo isu soo dhowaan-ta laba dal ee xorta ah ee walaalaha ah weeye waxa la diidan yahay marka dacaayadda isticmaarku nooc kastaba ha ahaatee ay fidinayso beenta ah in Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed doonayso inay Jabuuti liqdo.

Runtu waxa weeye in Jabuuti halis ku jirto. Halistaasuna waxay kaga imanaysaa gumeysiga Xabashida ee hunguriga weyn ee ku dacwiyaya inaanu Dekedda Jabuuti ka maarmayn.

Wax qarsoon maaha intay Talisyadii kala duwanaa ee Addis-Ababa isku dayeen intii itaalkooda ah inay jillaafeeyaan Gobannimada Jabuuti.

Waxa u dambeeyey Taliskan maanta jira oo Adduun weynaha oo marag ka wada ah codkii keli ahaa ee ka soo horjeeday xornimada Jabuuti ka jeediyey Jamciyadda Qarumaha ka dhexeysaa.

Inkastoo tallaabooyinkii Addis-Ababa waxba aanay ka naasa caddaan ilaa haatan, haddana may quusan.

Iyadoo kaashanaysa kuwa danta gaarka ee istaraatejiga ah ka leh Geeska Afrika ee iyada badhi taageeraya, wa-

xay damacsan tahay, Addis-Ababa inay qalaanqal ka riddo dadka Reer Jabuuti gudihii-sa, markaana gacanta ku dhi-gaan.

Shacbiga Reer Jabuuti way la socdaan shirqoolkaa isaga ah.. Waana hubnaa inay diyaar u yihiin inay beeniyaan oo ay baajiyaan.

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyana, sidii caadada ahayd, waa u diyaar inay garab itaal leh u fidiso markay halis gashoba.

Waxay Ida Luuliyo sannadkan xiisa gaar ah u sii leedahay halgankii Gobolka Soomaaliyeed ee Xabashidu gumeysato, Soomaali Galbeed, oo tan iyo intii kal hore weji cusub qaatay.

Sida Soomaali Galbeed gacanta ugu gashay boqortooyadii Xabashida waa mid taariikhdu dhigayso oo la wada ogsoon yahay, inaan halkan kaga celceliyana aan loo baahnayn, maxaa yeelay in badan baan ka hadlay taariikhdaas iyada ah.

Waxa kale oo aad wada ogsoon tihiin dagaalkii dheeraa ee dadka Soomaali Galbeed ku raadinayeen xornimadooda.

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed, iyadoo qabtay, welina qabta, in si Afrikaannimo iyo derisnimo wacan ah, dagaal dhiig dad Afrikaan ah ku daatana la iska dhowrayo, xal siyaasi ah oo caddaalad ku fadhiya la raadiyo.

Haddana waajib lama nuraan ah bay ku abayd inay taageerto halganka xaq ah

ee shacbiga Soomaali Galbeed siday Gobannimadoonka Afrika ee kaleba taageerada ugu fidinaysay.

Taasina wax qarsoon ma aha ee waa mid siyaasadda Kacaanka Soomaaliyeed caan ku ahaa, kuna qotantay Axdi-giisii Koowaad.

Ha yeeshee waxa la ogyahay in waqti la gaadhay ay Gobannimadoonka Soomaali Galbeed ka caal waayeen siyaasadda nabad xaq ku raadiska ah, dhega adaygga Talisyadii Addis Ababa ee kala duwanaa darteed, iyadoo weliba kan u dambeeyey u bilabay inuu si cadawtinima ah oo aadinimadda ka fog u xasuugo shacbigii degganaa dhulka Xabashidu gumeysato.

Jabhadaha Soomaali Galbeed iyo Soomaali Abbo way ka fursan waayeen inay hal gankooda xoojiyaan si ay naflooda u daafacaan, xornimadana qori caaraddii ku soo hooyaan.

Run ahaantiina waa kuwii soo hooyey ee dhulkoodii xoreeyey, kana saaray Ciidamadii gumeysiga Xabashida.

Sidaa ayey madaxbannaanidooda ku xaqiijin lahaayeen haddii aanay xoogag shisheeye ah oo iyagu danahooda gaara wataa soo faragelin arrinta.

Tan iyo intii dagaalku socday iyo ka horba waa wax la ogyahay oo marag ma doonta ah inta jeer iyo dhawrka jeer ee ay JDS uga digtay xoo-gaggii markaa isku soo tuurayey inay ka joogaan faragelinta arrin aanay ku shuqul lahayn.

Waxa si buuxda looga dhaa-

dhiciyay in dhibaataadu tahay dadkaas iyo dalkaasu gacanmid marka hore dhextaal Taliska Addis-Ababa iyo dadyowga uu gumeysanayo, labadooda dhinacna ay la gudboon tahay inay xal helaan.

Haddiise cidi ugu imanayso waa Ururka Midowga Afrika oo ay la beegnayd, welina la beegan tahay, in uu si qoto-dheer talo uga dhiibto.

Waxa si buuxda looga waramay, haddaanay hore u ogeyn, sida taariikh ahaan dadkaas iyo dalka su gacanta ugu galay boqortooyadii Xatashida, in xoog iyo khiyaano lagu muquuniyey, mas'ala-du tahay gumeysi cad, ka fog tahay xarriijin soohdimeed oo laba Dawladdood isku hays-taan, dadyowguna xaq u leeyihiin inay helaan aaya ka talintooda.

Waxa loo sheegay inay wax yaab leh noqonayso in dowlado Hantiwadaag ahi ka hiiliyaan shacbiga la dulmaayo, u hiiliyaanna ku dulmaayey, iyadoo lagu andacoonayo waxaan taageeraynaa nidaam Kacaan ah, isla markiina la jebinayo heshiisyadii lala dhigtay dawladd Hantiwadaag ah taasoo ah Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

Ilayn waa niman dano gaara watee intaas oo wax u sheeg ah waxba kuma duxin.

Waa kuwii qalab ahaan, ciidan ahaan iyo talo ahaanba la wareegay dagalkii Taliska Addis-Ababa kula jiray gobannimadoonka, iyadoo isla markii xumaanta badan diblo-maasi ahaan, aflagaado, iyo weerarba u geysanaya Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

Innagoo jecel xidhiidhka dawliga inaanu xumaan, had-dana mar hadday arrintu halkaa gaadhay weynnu ka fursan weynay inay cilaaqaadka diblomaasiga ahaa u goyno dawladda Kuuba. Khuburadii Midowga Soofiyeetina Dalkeena ka saarno heshiiskii saaxiibtinimo ee uu isagu gooni ahaan u jabiyeyna u sheegno inaanu taagnaanayn.

Taasna waxaynu ku caddaynay go,aankii Golaha Dhexe ka soo baxay 13kii Nofembar 1977kii.

Go,aankaas ayeynu si cad ugu sheegnay faragelinta muruqa leh ee Midowga Soofiyeeto iyo saaxiibadii ka geysteen Geeska Afrika waxay uga dan lahaayeen.

Maantana waa la wada ogoon yahay waxay ujeeddadu ahayd.

Waxay rabeen inay dawlad dabadhilif ah ka helaan Gobolka dabadeedna xoog ku qabsadaan iyadoo dhinacna danahooda istaraatiijiga ah ee ay kala dan leeyihiin Badda Cas, Gacanka iyo Badweynta Hidiya ka ilaalinaya, dhinaca Dawladdaha Afrika ee Gobolka ku xeeran xasiloonidooda iyo madaxbanaanidooda qalaanqal gelinaya si ay ugu fudu-daato faragelintoodu.

Waxa dharaarahan dambe ka dhacayey Badda Cas dhinaceeda kale, gaar ahaan qalaanqal ka taagan labada Yamanood; waa arrin welwel weynna gelinaysa kana fogaeyn waxaannu waayahanba ka digeyney.

Waxay nala tahay in dhi-

baatada ka taagan Geeska Afrika mas'uuliyad weyni ka saaran tahay Ururka Midowga Afrika.

Bilawgii dhalashadiisaba, 1963, wax cad bay ahayd in mashaakilo culus oo xal u baahani taal Geeska. Wax xal ah oo la gaadhayna ma jiraan, Guddiyadii kala duwanaa ee la gaaray talo wax ku ool ah may keenin.

Xil gudasho la'aantaasi waxay keentay in dadkii la dulmaayey adkaysan waayeen dab meeshii ka qarxo shisheeyana soo farageliyo.

Faragelinta shisheeyuhu kuma koobna Geeska Afrika. goobo kale oo Afrikaan ah ayaa, Ciidammo Afrikaan ahayne ka cagajuglaynayaan.

Halista taasi ula imanayso himiladii Afrika ee ahayd xornimo buuxda, horukac iyo midnimo, cidna caad kama saarna.

Waxaynu ugu baaqaynaa shirka soo socda ee Ururka Midowga Afrika inuu dib u firiyo siyaasadduu ku socday si mushkaladaha Afrikana dhab ahaan loo xalliyo, gumeysiga dib ugu soo noqonayana, nooc kastabo ha lahaadee looga hortago.

Sidoo kale dunida sadde-xaad, gaar ahaan caalamka dhexdhexaadka ah, waxa ku waajib ah maanta inay daymo dheeraad ah u yeeshaan halista nabadda Adduunka uga imanaysa faragelinta xoogagga waaweyn, gaar ahaan tan Midowga Soofiyeeti oo beryahan dambe noqotay mid qaawan.

Waxa loo baahan yahay in-

ay dhaqdaqaaqooda kordhiyaa, meel uga soo wada jeesnaan arrimaha cusubus oo dhan ka taagan, dawladaha waaweyn baaqooyaan halista naaaddu ku jirto.

Waa inay ku adkaystaan in saldhigga nabadda Adduunku yahay xaq dhawr madaxbannaanida Dawladaha, tirtirrida gumeysiga nooc kastaba ha ahaadee, iyo dhaqaalaha dunida oo si caddaalad la isu dhaafsado.

Jaallayaal,

Intaasi aynu sida gaaban u dul marnay waa waxyaabaha muddadii gaabnayd ee Xisbi-geenu dhisnaa ku soo kordhay halgankii waqtiga dheer Ummadda Soomaaliyeed ugu soo jirtay xornimo iyo midnimo, ee maalintan aan u dabaldegeyno xiisa gaara u yeelaya, iyo arrimo kale oo dunida saameeya.

Halka maanta halganika Jabhadda Gobannimadonku ku sugan yahay iyo siday Jamhuuriyaddu u arkayso in lagu dhammeyn karo dhibaha iyo qalaanqalka ka taagan Geeska ee inta badan shisheeyuhu u sababta yahay dibbeynu ku caddeyn doonaa.

Waxaan haatan u gudbaynaa wixii isbeddel ahaa ee ka dhacay Dalka gudihii intii Xisbigu dhisnaa dhinac siyaasadeed, dhismo iyo horumar dhaqaale.

Xisbiigeenna oo mabda'iisu ku neexan yahay salal Hantiwadaag ah waa kan maanta ka turjumaya, cabbiraya, soona dhowaynaya himilooyinka iyo ujeedooyinka durugsan ee Ummadda Soomaaliyeed higsanayso

Barnaamijka XHKS baa si buuxda u muujinaya howsha qaayaha leh oo uu Xisbigu waaajib ka dhigtay inuu oofiyo.

Haddaba maanta oo ay sannadguuradiisii labaad tahay waa muran ma doonto in xisbigu isla xisaabtamo, caddeeyo wuxuu soo qabtay, intaan u qabsomin iyo isla mar ahaantaas inuu isu soo bandhigo xilalka culayska weyn oo xiisadda Geeska Afrika ka aloosani maanta fulintooda dusha ka saartay.

Xisbigu labo sano buu jirey, taasina waa muddo aad cumri ahaan u gaaban.

Hase yeeshee labo sano oo caadi ah may ahayn, tajriibadaha iyo waayo-aragnimada u korordhayna waa mid tayo, oo ka qayb qaadanaysa halganika kharaar ee labadaa sano Ummadda Soomaaliyeed soo martay.

Bal aan isku dayo soo koo-bid dhinacyada kala duwan ee taariikhda Xisbiga intii uu hadda soo jiray.

Asaasidii Xisbiga ee 1dii Luuliyo 1976, waxay ahayd bilowgii shaqadii ugu cuslayd ee Xisbiga markiiba soo foodsaartay.

Waxaa khasab markiiba noqotay in dhismihii Xisbiga Gobollada, degmooyinka iyo xubnaha dhaqaalaha ee dalka laga abuurto.

Intaa ka sakow waxay ahayd inuu Xisbigu u gogolxaadho abuurid ururro bulsho, oo ka kooban ururka Guud ee Xiriirka Shaqaalaha Soomaaliyeed, Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed, Ururka Dhallinyaray Kacaanka Soo-

maaliyeed iyo ugu dambeystii Ururka Dhaqdhaqaaqa Iskaa-shatocoyinka Soomaaliyeed.

Warbixinta sannadguuradii laad ee asaasidda XHKS baan nu si tifaftiran ugaga hadlay qaabka dhisidda Xisbiga iyo ku baahintiisa waddanka oo dhan. Waxaa maanta Xisbiga faan u ah inuu meel kasta ka dhisan yahay xataa ha noqoto heerkiisa Unuge. Warbixinnada naga soo gaaraya Gobollada badankooda intuba waxay nooga marag kacayaan sida Xisbiigeenu u fidayo. Tirada wadareed ee Xubnaha Xisbiga ma aha guusha. ee waxa qiimo gaar ah leh tayada soo kordhaysa. Haddaba tayada Xisbinnimo ee horseednimadiisa ku dheehani ma aha wax ku kooban dhismihiiha ee waxa la xiriira hawl-galkiisa. Halganika isaga ahi waa mid ku qotoma hawlmaalmeed oo ah u shaqaynta dadka, taasoo sida warbixinnadu nagu soo gaarayaan yeelatay dhaqdhaqaaq. Dhaqaale, dhaqan, fan iyo daryeel bulshanimo.

Ururrada Bulshadu waa hal-bowlaha Xisbiga. Waa ururrada Xisbiga abaabulkiisa xuddun u ah: waa Ururrada ku caawiya Xisbiga inuu dadka sii dhex galo, taasoo Xisbiga nooca cusub ah waaajib lagama maarmaan ku ah. Dadweynnu waa matoorka wada Xisbiga kalsooni la'aantooda Xisbigu horseednimadiisu way kala gaasiran tahay. Sidaas darteed abuuridda iyo xoog saaridda ururrada bulshadu waxay ahayd arrin qiimaheedu lagama maarmaan ah leh. Ururkii ugu horreeyey wuxuu ahaa Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed oo 8dii Maarso 1977 la sameeyey. Waxaa ku xigay Ururka Guud ee Xiriirka Sha-

qaalaha Soomaaliyeed oo lagu beegay 1da Maajo ee Iidda shaqaalaha Adduunweynaha ah. Ururka dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed oo ah kaydka ma guuraanka ah ee Xisbiga wuxuu la hanaqaaday maalin-

15ka Maajo. Ururkii ugu dambeeyey ee Iskaashatooyinka oo isagu ku lug leh kobcinta ilaha dhaqaalaha isla markaasna u taagan isu ururinta dabaqadda saboolka ee xoogsatada Soomaaliyeed siiba beeraleyda, farshaxanka, qaybaha quudka, iwm. wuxuu yagleelnaayo 6dii 1978. Hadal iyo kiisii dhammaaday bishii Jandhammaantii maanta ururradii bulshadu, oo hadda kii ugu dambeeyey ahaa Ubaxa Kacaanka Oktoobar way wada dhisan yihiin. halkaasina waxaa ku suurtoobay abaabuliddii iyo isku dubbaridku xoogsatada Soomaaliyeed oo dhan.

Ururrada Bulshada sida la ogsoon yahay shaqo gaar ahaannimo oo la xiriirta astamaha dadka ay ka kooban yihiin iyo xil guud oo la xiriira wajibaadka Ummadda Soomaaliyeed horumarinteda ayyey labadaba gudanayeen muddada ay dhisnaayeen.

Mitaal ahaan Ururrada guud ee Xiriirka Shaqaalaha Soomaaliyeed waxay aad isugu adkaynayeen siyaabihii qaybta bulshada kaga soo hagaagtay ay u hormarin lahaayeen xag dhaqaale, siyaasad, dhaqan, iwm. dhinaca kale waxaan ka muran lahayn doorkooda horseednimada ah, oo ka sokow siyaasadaha guud ku qeexan daaalkooda xagga xooiinta darveelka xoogsatada Soomaaliyeed, iyagoo isku davaya sidii tacabka ay u kordhin lahaayeen una ballaarin lahaayeen

Sanduuqa Shaqaalaha. Dadaalkoodaasu hubaal ugu dambeyntii waa mid miro qiimo leh dhalin doona. Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed iyagu dhiig-cusayb-nimadii iyo kayd-nimadii lagu yiqiinnay oo taariikh ahaan taxanna u soo ahayd mid ay ka muuqdeen bayna noqotay. Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed waxay intay dhisnaayeen aad isugu hawleen sidii ay Haweenka iyo dadweynaha Soomaaliyeed wacyigooda siyaasiga ah iyo kan gurigaba ay isbeddel weyn uga aloosi lahaayeen. Isla mar ahaantaas waxaa xushmo mudan sida ay u soo noolaynaayan hiddihii wacnaa ee ummadda Soomaaliyeed.

Waxaannu aad ugu boorri-naynaa Xubnaha Xisbiga, hawl-wadeennada Guddiyada iyo Xafiisyada Xisbiga ee kala duwan, iyo Xubnaha iyo hawl-wadeennada Guddiyada Ururada Bulshada in ay kordhiyaan aqoontooda. Aqoontaas oo noocyada badan leh: Mid caadiya, mid ah mabaadi'da Xisbiga iyo dhismahiisa iyo maamulka iyo qawaaniinta dawladda. Haddii aanay aqoontooda had iyo jeer kordhin dhumuc iyo ballaaba horseednimadii iyo hoggaaminta bulshadu saani ugu toosi mayso, aqoon kororsi iyo wax-qabad wada socdaa lagu gaari karayaa himilada Xisbiga.

Sida ku cad barnaamijka Xisbiga HKS hoggaaminta dhaqaaleed waa qodob udub dhexaad ah kuna fadhiva sidii loo heli lahaa saldhig dhaqaale oo Hantiwadaag ah, aadna u hormarsan. Abuurid saldhig dhaqaale oo Hantiwadaag ah waa mid u baaban helitaan Cilmi iyo farsamo lagaga baxo

dibu-dhaca dhaqaale ee uu in na dhaxalsiiyey gumaysigu.

Inkastoo wax soo saarka dhaqaalahaennu maanta aanu weli kobocnayn, haddana waa hubaal in dhaqaalaha hordan yahay, xoolo, dhul beeraha ku fiican, Kalluum iyo Macaadin hoosha way ka buuxaan. Hiddaheennii hore ee Reer miyiga ahaa gumaysigii oo innaga maraayay waxbarasho iyo kordhin run ah, iyo habka oo ka habab ahay xukunnadii Kacaanka ka horreeyey, intaasoo dhammi waxay keentay in dalkii oo hordan ah, haddana dadkeennii ku sugnaado saboolnimo. Xaafada caynkaas ayuu Kacaanku ka dhiidhiyey dadweynaha u guubaabiyey una abaabulay qorshebaal kala dambeeyana u dajistay.

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed aad buu labadii sano ee uu dhisnaa isugu taxalujiiyey wax ka qabada dhaqaalahaenna isagoo ku dadaalaya dhidib u casid dhaqaale Hantiwadaag ah, oo u habaysan qayb qayb (Sector Sector) mandacad (Territorial), isu miisaaman (Proportional), isuna dheellitiran (Balanced). Dhuuxa Qorshe Hantiwadaag ee dhaqaale waa mid aad u qoto dheer waa mid doonaya sidii si buuxda looga faa'iideysan lahaa khaayraadka dhinac dabeecadeed iyo cudud beni-aadamba. Haddaba hal maanta aynu xigaynno: Maxaynu haynaa? Maxayna inaka dhiman?

Xisbigu isagoo xigaynaya sababo badan oo qorshehii horumarinta ee 5ta sano 1974-78 uu u wada fuli waayey isagoo isla mar ahaantaas doonaya inuu fuliyo masbaarihii ka hadhanayd qorsheba 5ta sano

no wuxuu goostay inuu dejiyo qorshe ku sii meel gaar ah, oo saddex sano ah, kaasoo barbaamijka horumarinta Waddanku ee 1979-1981 ku meel marayo. Inteynaan haldaba gelin nuxurka qorshaha dambe bal aynu isla eegno qorshihii 5ta sano waxa ka fuley waxyaabaha ka hadhsan, iyo ciyaabaha la doonayo in lagu cofiyo.

Hadda oo ah 1978 waxaynu ku jirnaa sannadkii ugu dambeeyey ee qorshihii 5ta sano. Qorshahaas 5ta sano waxaa aad u saameeyey abaartii dalka-dheer iyo korodhka sicirka bucsurada adduunka oo cirka isku shareeray. Guud ahaan ascaarta seyladda adduunka ee qaaliga ahi waxay hoos u dhigtay awooddii dhaqaaluhu ka qaadan lahaa maal gelinta, arrintaasoo dib-u-dhac iyo daahid ku ridday qorshihii 5ta sano.

Sannadkii 1977 waxaa noo caddaatay in qorshihu 5ta sano aanu dhammaadka 1978 fuuli karayn, wada gaadhi doonin bar tilmaameedyadii loo samaystay, taasana ku kalliftay Xisbiga iyo dawladaba in qorshe dambo oo ay ku hubiso fulintii mashaariicdii hore iyo u jooqgoldhig ku kale inay dejiyaan. Qorshahaan dambe 1979-1981 wuxuu ku xisaabtamay kharash dheeraad ah oo uu xambaarsanaayo. Qadderkaa kharashka ah oo soo xambaarsamaya waxaa lagu talo galay inuu ahaado 3.6 Bilyan oo Shiilin, labo Bilyan oo ka mid ah kharashkaasna waxaa loo ismaamayaa mashruucyada cusub oo mudnaansho sare la hirinayo. Sannadkan 1978 bar tilmaameedka qorshuhu waa mid ka yar kii 1977 sababtoo ah annagoo yaqiinsannay in

awoodda qaadashada dhaqaaluhu (Absorpativ Capacity of the Economy) ay duruuf dhab ah daraadood kooban tahay.

Waayo-aragnimada qorsheheennu inna tusayso waxay tahay in bartilmaameedyada aynu samayno kharbudaaddi ku dhacda waayo heerka ascaarta seyladda Adduunka mid gacanteenna ku jira maaha. Matalan afartii sano ee ugu dambaysay iyadoo (i) la tixgelinayo ascaarta kacday iyo (ii) isla mar ahaantaas kharashka kordhay mashruucyada cusub darteed, waxaa khasab noqotay in 3,370 Malyuun oo Shillin ay ku korodho miisaaniyaddii hore taasoo kharashkii gaarsiisay 7,120 Malyuun, halkuu markii hore ka ahaa 3,750 Malyuun, haddii la xisaabiyona ah kordho 89%. Korodhka lacagtii la qorsheeyey waxay keentay isbeddel xagga qaybsashada maalgelineed ee qaybaha dhaqaale ee kala duwan arrintaasoo si toos ah u saameysay beeraha iyo warshadaha, si dadbanna wax uga beddeshay saansaanta dhaqaale (Infrastructure). Guud ahaan maalgelinta dambe wuxuu dheelliga u badiyey xoojinta qaybta wax soo saaridda maadiga ah. Isbeddelka qaybsashada maalgelineed ee qaybaha dhaqaalaha ee kala duwan sannadkii 1974-1978 shaxda hoose ayaa laga arki karaa.

	1974 (%)	1978 (%)
QAYBSASHADA QORSHIHII SHANTA SANO		
1. Beeraha	36.6	25.7
1. Warshadaha	16.4	32.3
3. Saansaanta dhaqaale (Infrastructure)	31.6	31.0
4. Wax soo saarid maaddi ah.	84.6	89.0

Qaybta beeraha waxaa hal-kan ku jira Xoolihii; iyo Kal-luumeysigii, sidaa darteedna waa qayb aad u ballaadhan. Qaybta saansaanta dhaqaale wuxuu isna ka kooban yahay Korontada, Biyaha iyo Gaadiidka oo idil, qaybta wax soo saaridda maaddiga ahina waa isku darka saddexda qayboodba.

Haddaannu qiimeyn guud ku samayno qorshihii 5ta sano oo hadda weli aan dhammaan waxaynu arkaynaa in fulintiisu gebi ahaan gaadhay 48-50%, inkastoo fulinta qaybaha dhaqaale ay kala duwan yihiin. Haddii fulinta sannado loo kala qaado sida soo socota bay kala noqon:

1974	(52.7%)	
1975	(28.8%)	Sababtoo abaartii;
1976	(47.9%);	
1977	(71.2%),	
1978	(65.8%).	

Waxaa muuqata in sannadihii dambe ee Xisbigu jiray fulintu sare u kacday. Dhibaatoyinka qorshaheenna haysata waxaa ugu weyn inaan hay' aduhu qaadan intii miisaaniyaddu ugu talo gashay, arrintaasuna waxay muujinaysaa awood ama tabar qaadasho la'aan maalgelin. Awood yarida qaadashada kharashka maalgelineed waxaa loo malaynayaa inay ugu wacan tahay arrimaha soo socda:

(i) Kharashkii la meeleeeyeen si habsami ah ugu durdurmayn meeshii iyo waqtigii loogu talo galay:

(ii) Ku daahid dhammays-tiridda xilalka ka horeeyey maalinta (Sahanka, deraasadda, naqshadaynta, iwm).

(iii) Dib u dhicid iyo joogsi shaqo, taasoo ku xiran alaalkii samayska ama dhis-maha oo hore loo waayo.

Iyadoo aynu arki karno dhibaatooyinka badan oo hadba inna la soo dersaya ayey laga-maarmaan tahay in qorsaha cusub ee 1979-1981 ka taxadaro daldaloolooyinka innaga soo food saari kara fulin buuxda qorsaha aynu dhiganno. Qorshe walba dhibaatadiisu leeyahay, qorshe dhaqaalena waa mid baal walba nololsha ay tahay inuu khuseeyo, waa mid dhinacyo kala duwan iyo isirro badan ay tahay inuu isu keeno, heshiisiiyana. wuxuu waqti walba ku dadaalayaa inuu ka dhigo qorsihiiisa mid cilmiyeysan, kuna dabaqan duruufiisa, waayo wuxuu xisbigu ogsoon yahay oo maanka ku hayaa in dhaqaaluhu yaha salkii ugu muhiimsanaa, jiriddii iyo xididdadii nololsha, oo la'aantii hanasho barwaaqo, bashbash iyo daryeel bulshadeed ay yihiin dhalanteed iyo caad aan waxba ka jirin.

Jaallayaal,

Tusaalooyinkaas aan dhinacyada kala duwan ee bulshadeenna ka soo qaadannay waxay marag u yihiin xawlo dhaqsaha leh ee isbeddel-taayeedka bulshada iyo horumar-ka guudba ku socdaan. Falsafadda Kacaanka ee Hantiwadaagga ah, xisbiguna dhidiba-diisa u sii aasay, hanuunintii joogtada ahayd, nidaamka habka cusub ee Xisbigu ku dhaqmayo, iyo naf-huridda dadkeenna ayaa fadhigaana iska leh. Intaasoo isku dhammi waxay ina siisay xoog aan la loodin karin iyo awood weyn

oo aan kaga hortagayno dhibkaasta oo innala soo boeganta ha ahayto tu xoogga dawladda ka dambadda, dhinaca dhaqaalaha ama dhibaatada.

Waa qowadda inna kalsii-say inaan abaarihii ka lib helno, cudurka iyo aqoon darrada dagaal qadhaadh la galno dhismaha dalkeenna heer fiican gaarsiinno, jillaa'oooyinka dabadhilifyada istimaarkana kufinno, gardarrada cadawga-na gaashaanka u daruurno.

Markii uu gu' jirsaday Kacaanku ayuu Golihii Bare ee Kacaanku ku dhawaaqay in mabda'a Hantiwadaagga ahi yahay dhabbaha keliya ee bulshada gaarsiin kara horumar shaqo ah, kuna habeyan sinnaan iyo caddaalad. Haddii aynu rabnay qaran isku duuban, ka lib hela qayb qaybta iyo kala firirsanaanta, u darban inuu ka baxo nololsha dulgiga iyo dib u dhaca ah, way inoo caddayd inaan biniladaas lagu gaari karayn nidaamkii muraqaa ahaa ee Kacaanku dhaxlay. kaasoo ku xirnaa kuna dayannay nidaamyo bari hore ka hirgalay duni aan teenna ahayn. Nidaamka caynkaas ahi waynu wada aragnay aayuhuu inna dhaxa'isiiyey siduu ahaa.

Lama huraan bay ahayd, Jaallayaal, marka in Kacaanku dhabbaha ka baxo. Haa yeeshee ummadiina ahaa kuma noola, waaya aadnimada taariikhda bini aadankoo dhan waa u dhax. Haa haddana taariikhda dunida ee isbeddelka dhaqan-dhaqaale waxay si cad inoo tusaynaa in duni-du soo martay nidaamyo kala duwan sida dhulgacsi, hantiwalibana kan ka dambeeya ka goosi iyo hantiwadaag, mid

horumarsan yahay. Waxaa kale oo iyana cad in waqtigan maanta ah dhabbaha horumar-ka dhaqaale ee hantiwadaagga ka owdan yahay dalalka yarvar ee soo koraya, kana soo baxay uurka gumeyiga, masaa yeelay aburuudihii u suura geliyay dalalka hantiwadaagga saddex boqol oo sannadood ka hor in ay heer sare ka gaaraan dhaqaalahooda, maanta ma horyaalliin dalalka soo koraya haddii ay si yiraahdaan hilinkaa maran waxa u dambeeya waa hungow, sida inaga iyo kuwa kaleba u arkeen. kuwa ka waayohoodu tusi doono

Hilinka Kacaanka markaa u bannaanaa, Jaallayaal, haddii dalkiisa iyo dadkiisa u dhaqad yahay, rabana in uu kaga dhabecyo himilooyinkaas kor ku soo sheegnay, wuxuu ahaa Hantiwadaag. Hantiwadaag-guse ma aha waxyi rabbaani ah, waa hab waayaha aadanuhu soo saaray, si uu nololshiiisa hore ugu mariyo. Taas maacneedu waxa weeye in dal iyo dad waliba waafajiyo dhaqankiisa, iyo heerka dhaqaale ee uu mariyo. Sidaas ayey u dhacdaa in badan in, iyadoo qawaaniintiisa guud isku mid tahay, haddana habka hirgelinta iyo kala mudnaansiinta arrimuhu u kala be raa dalalka kala duwan.

Haddaba innagu haddii aan Soomaali nahay si'a aan Hantiwadaagga u hirgelineynaa waxay tahay mid waafaqsaan amuraheenna gaarka ah sida hiddaheenna, Diinteenna, shaqaale-Warshe yari, dadkeenna oo u badan reer guuraa, IWM.

Sidaas ayuu bilowgiiba Kacaanku u arkayey arrinta, si-

daas ayuu u hirgeliyey isasheeye. Muddadii toddobada goon dan ka yeelan eedeeyn shi sano ee Golaha Sare ee Kacaanku hoggaanka hayey iyo labadii sano ee ka dambeeyey ga u hirgelinaynaa waxay nahay sida aan Hantiwadaagee Xisbigu jiray waxay inna indhasaaban. Wax badan baan kuwaa gudaheenna kala dagaalanay. wax kastoo laga hortagana ma quustaan. Waxaa ka mid ah kuwii maalintii dhoweyd ee 9kii Abriil isku dayey in ay ku adeegtaan Ciidammada Qalabka Sida si ay u afgambiyaan Hoggaanka Xisbiga ee Kacaanka ah ummadda Soomaaliyeed markaa uga lumiyaan hayaankii horukaceeda. Waa la ogyahay oo waxaa markiiba ka hortegay, haddimadoodiina baajiyey Ciidammadeenna, iyo dadweynaheen na Kacaanka ee heeganka ah. Inkastoo kooxdaas yari meel gaarin, sharciga waxay ka muteystaanna sugayaan, haddana waxa xusuus mudan in iyagoo kale weligood la waayeyn.

Waxa innala gudboon markaa waxa weeye, illayn dhahayaan ku soconno garannay, goosanay, kuna adkaysannaye inaan feejiga dheeraada u yeelanno wixii raba inay innaga habaabiyaan ama inna kufiyaan.

Sida keliya ee aan taas ku gaari karnaa waa midnimo iyo isku duubnaan, ummad midnimadeedii kala dhantaa-lantay waxba meel maraan, cadow walbana dibed iyo gudaba waa u halis. Bal eegoo, goor walba oo ummadda Soomaaliyeed guuleysataymin waqtigii Axmed Gurey, ilaa xorriyad hilkii, ilaa Kacaanka waxay ahayd mar ay

isku duuban tahay. Goor walboo hakad helaana waa mar ay kala firirsanaan iyo qayb qayb gudaheed soo gashay.

Waxaan ka codsanayaa qof walboo Soomaaliyeed in uu aad u fiiriyo waqtiga adag ee dalkiisu marayo, in uu yaqiinsado, in waddankiisa, oo aan cid ka lahayne, dhisma ahaan iyo daafac ahaanba isaga sugayo. Markuu qof waliba sidaas dhinaciisa uga qabto waan hubaa inaan waxba innaga xumaanayn. waxa lama huraan ah maanta inaynu siyaadda iyo barnaamijka toosan ee Xisbigu dalka ku hormarinayo kuna difaacayo ku soo wada hiranna.

Cadowga ummadda Soomaaliyeed inuu gudaha qas ka rido isku deygada kuma kaaftoomayo. Siyaaba walba wuu isticmaalayaa. waa ka beryahan dambe isku darayey haddidaad iyo weerar diyaaradahiisu ku soo qaadaan magaaloyin iyo tuulooyin ka mid ah JDS. halkaana dad ku laayeen, qaarna ku dhawaceen, xocla iyo hanti baddanna ku burburiyeen. Wuxuu dembigaas gardarrada ah ugu kacayaa Taliska Addis Ababa, isagoo ku andacoonaya in Gobanimadoonka dagaalkoodii sii wada Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed u sabab tahay. Markuu u adkeysan waayey waadaraaha ay geesiyaasha gobannimadoonka u halgamaya u geysanayaan ciidamadiisa goobaha dagaalka, ayuu kula soo galganayaa Jamhuuriyadda. Waxaanu xusuusinayaa Taliskaas isaga ah in dadka Jamhuuriyaddu, Ciidan iyo shacbiab diyaar u yihiin daafaca dalkooda, haddaanu gardarradaas bareerka ah joojinna

kala kulmi doono jab iyo haa-laag.

Ladyowgii Soomaali Galbeed, Abbo iyo Eritriya, haddii ay goosteen inay u diriraan, naftoodana u huraan, xornimada ay xaq u leeyihiin cid ka celin kartaa ma jirto, ciidan ka adkaadana la heli maayo. Sidaannu hore u soo sheegnay JDS waa tii in badan ugu digtay shisheeyaha in ay soo fara geliyaan. Maantana markii JDS, iyadoo baaqii adduunweynaha tixgelinaysa, ay la soo noqotay cutubyadii ay Gobannimadoonka ku taageertay, haddana waxa run caddaana ah in ciidammadii shisheeyuhu weli joogaan Gobolka. Faragelinta shisheeyuhu way sii murginaysaa arrinta, dabka ka holecaya Geeska Afrikana way sii raajinaysaa. Waxay nala tahay annaga, haddii nabad la rabo, xiisadda adduunka ee sii fidaysana la baajiyo, in Ciidammada shisheeye dhammaan ka baxaan Geeska Afrika. Markaa ka dib waa in Ururka M. Afrika si xilkasnima ah u guda galaa arrinta iyadoo laga duulaayo xaq ay ummadduhu u leeyi yihiin madaxbannaani. JDS, had iyo jeer waa u diyaar in ay kaalmo buuxda ka geysato sidii loo heli lahaa nabad xaq ku dhisan oo waarto.

— HA GUULAYSTAAN GO-

— BANNIMADCONNADU;

— XHK3 HA WAARO

— AFRIKA GUMAYBIGA HA KA LIB HESHO;

— UMMADDA SOOMAALIYEEDNA HIMILADEEDA HA GAARTO;

TUSAALLOOYINKII MADAXWEYNAHA

Faragelinta shisheeyuhu kuma koobna Geeska Afrika. Goobo kale oo Afrika ah ayaa Ciidammo aan Afrikaan ahayne ka cagajugleeynayaan.

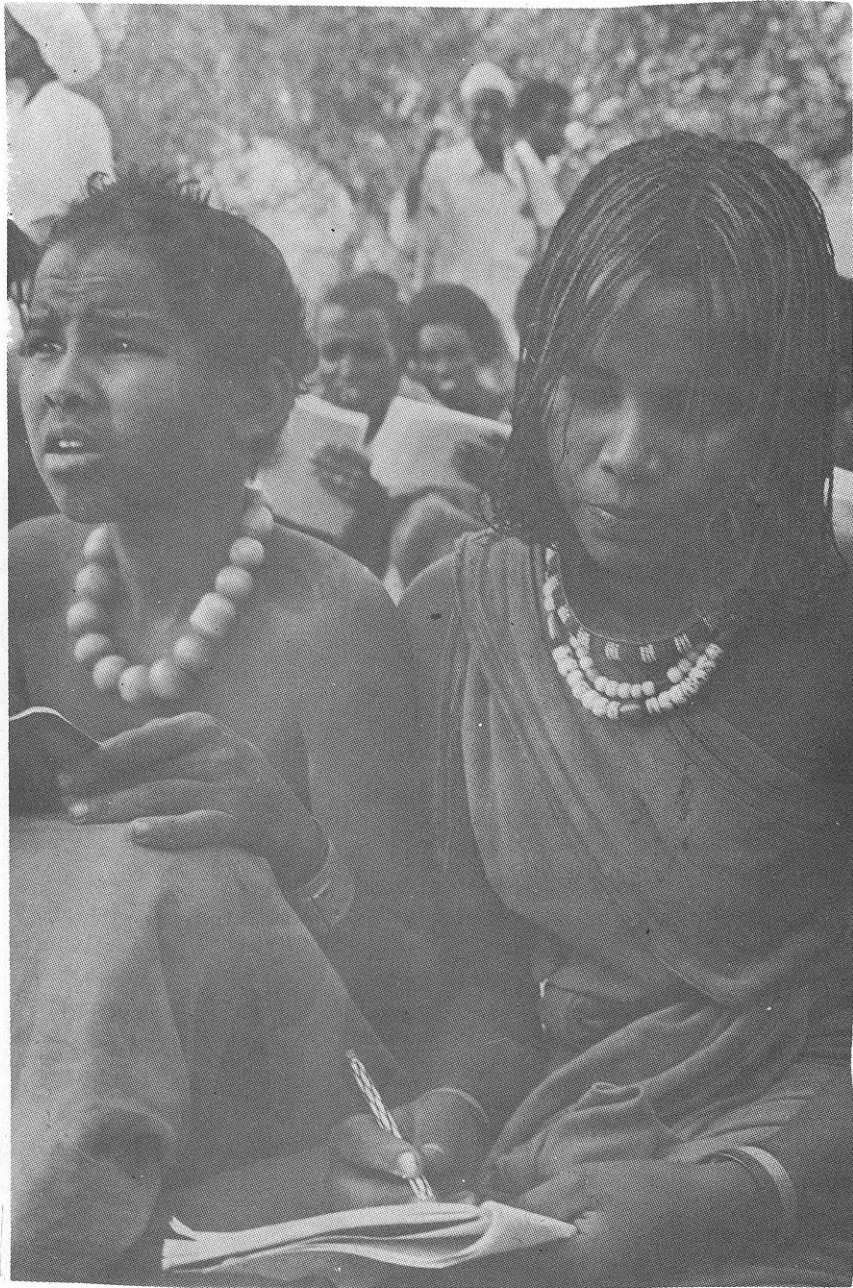
Halista ay taasi ula imaneyso himiladii Afrika ee ahayd Xornimo buuxda, horukac iyo midnimo, cidna caad kama saarna.

Ururrada Bulshadu waa halbowlaha Xisbiga. Waa Ururrada Xisbiga abaabulkiisa xuddun u ah.

Dadweynuhu waa matoorka wada Xisbiga kalsooni la'aantooda Xisbigu horseednimadiisu way kala gaasiran tahay.

WAXA LAGU DAABACAY
WAKAALADDA
MADBACADDA QARANKA

WAXAA LAGU DAABACAY
WAKAALADDA
MADBACADDA QARANKA

Dhadhansiga Cilmiga Af-Soomaaliga fure u noqday. Bilicdii Miyiga oo Farbaraneysa.

Quruxda Silsiladda Buuraha Golis